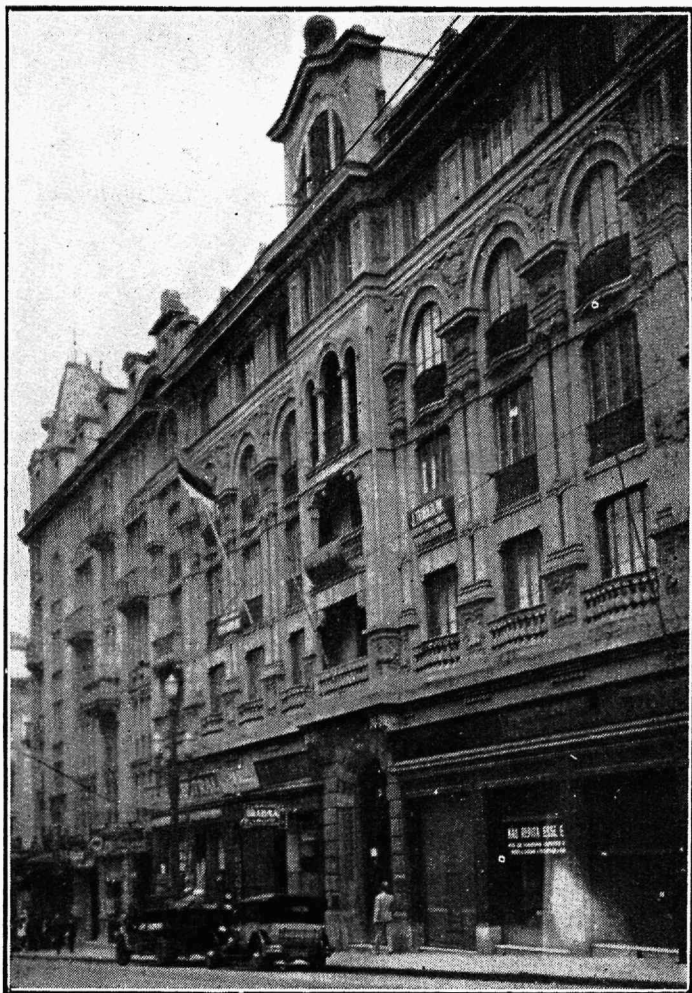

MEIE KODU

SÃO PAULO EESTI KONSULAAT

VILLA ZELINA

Omanik Claudio Monteiro Soares

Kasutage juhust oma maatüki ostmiseks sellesse kiirelt kasvavasse villasse, enne kui hinnad tõusevad. Veel on hinnad odavad, alates 10 milreisi ruutmeeter, järelmaksuga — 30 milreisi kuus. Kolme aasta jooksul on ehitatud Villa Zelinasse üle 300 maja, lähemal ajal ehitatakse kohalik kirik.

Linnaga peab ühendust omnibussi liin, mille sõidutee : Mercado, rua da Moóca, av. Pres. Wilson, Villa Prudente ja Avenida Zelina.

Hind ainult 400 reisi. Lähemaid teateid : Praça Antonio Prado, 3-sob. Kella 14-est-17-ni.

Pühapäeviti ja pühadel : Av. Zelina, 33.

C. KORKISHKO.

Bonde, 32 — V. Prudente.

SUITSETAJAD!

Hääd, maitsevat ja odavat suitsu, mis ei tee kahju hingamise elundeile, saab ainult see, kes tarvitab hülsidega paberosse, varustatud nikotiini filtreeriva vatiga.

Paberossid võib igaüks oma maitsekohasest tubakast ise valmistada, selle kohase masinaga, mis maksab ainult — 1\$000 ; hülsid — 100 tükki — 600 reisi; 1000 tk. — 4\$500. Sisemaale — 1000 tk. — 6\$000. Suitsupaber "Paris", 100 raamatut — 12\$000.

Nõudke külmade jookide joomiseks meie puhastatud ölekõrsi, mis hoiavad hambaid külma joogi hävitavast mõjust.

Sellega hoiate kokku hamba ravitsemiskulud.

CASA GENNY

Rua São Caetano, 208 - S Paulo

Esimese järgu riidevärvimise
töökoda

„ALLEMÃ”

Omanik Eestlane:

Karl Fischenefski

Largo Treze de Maio, 123

SANTO AMARO

—
Eriala :

Igasuguste kangaste ja riiete
värvimine ja puhastamine.

Töö kiire, korralik ja hea.

Toimetuse ja talitus:
Rua Espirita, 41-A
Casa, 1
⌘

MEIE KODU

Caixa Postal, 1028
São Paulo
BRASIL
⌘

LÕUNA - AMEERIKA EESTI AJAKIRI

Ilmub São Paulos — Brasiilias 6 korda aastas. Vastutav toimetaja ED. ANDERSON.

Nr. 2

August - September

1934. a.

Käesoleva numbriga on „MEIE KODU” astunud sammu ellu. Teine number seisab lugejaskonna ees. Lõuna-Ameerika eestlaste ajakiri oma teise numbriga tahab näidata enda sõpradele, et nemad omas valikus ei ole eksinud, et omavad temas väärilise sõbra, keda võib usaldada.

Rõõmuga võib „Meie Kodu” toimetuse ja talituse teatada oma lugejaskonnale, et esimene number viimase ni on läbi müüdud ja hulga tellimisi vastu võetud, nii kohapealt kui välismaal. „Meie Kodu” toimetuse ja talitus näeb selles lootustandvat ettekuulutust. Alatud töö näib kõigi raskuste peale vaatamata pooldatud olema, mis julgustab ja oletada laseb, et meie ajakiri on asunud õigele teele. Puudusi, nii keeleliselt kui tehniliselt on veel paljugi, mida lugejaskonda palume lahkelt vabandada, milliseid jõudu ja aegamööda püüame parandada ja vähendada.

Nagu eelmise numbriga saatesõnas nimetasime, sai „Meie Kodu” rajatud kooperatiivsele alusele. Nüüd võime rõõmustava teatena juurde lisada, et see liikmete arvu poolest pisikene algatus, on mõnegi liikme võrra suurenenud ja seega ka aineliselt tugevnenud. Loota on, et peagi senine liikmete arv kahekordseks kasvab ja „Meie Kodu” head käekäiku ikka enam ja enam kindlustab.

Esimese „Meie Kodu” numbriga ilmumine oli toimetusele valulapseks. Puudus isegi õige toimetuse asukoht, kus oleks võinud nõu ja aru pidada sisu üle. Käsikirjad loeti kohviku laua taga läbi, sealsamas tegi ka korrektor oma töö, et mitte aega viita, sest hiljaks oli jäänud numbriga ilmumine juba nii kui nii. Palju muret tegi meestele veel kohase trükikojaga muretsemine. Kohase, sellepärast, et vähe on neid trükikodasid, kus olemas eestikeeles ettetulevad kirjatähed, mida kohalikus keeles ei vajata. Samuti tegi palju tüli käsikirjade mittemõistmine ladujatelt. Äratõmbed kubisesid vigadest ja parandamise juures tehti topelt vigu. Kõige parema tahtmise juures ei olnud võimalik välja võtta neid vigu mida lugeja enda ees leidis.

Teine, käesolev „Meie Kodu” number sai omal ilmumisel juba osaliselt neist ülal toodud puudustest jagu. Nüüd omab „Meie Kodu” toimetuse ruumi, samas juures veel ladumise ruumi. Pääaegu igal õhtul võib näha toimetuse liikmeid ladukastide taga vinkel peos. „Meie Kodu” omab nüüd oma trükimaterjali. Laotakse ise ja lastakse väljas trükkida. Seega on kokku hoitud hulka kulusid.

„Meie Kodu” veergudelt puudub veel paljugi mis sääl peaks olema, kuid siin palub toimetuse lugejaskonna kaasabi. „Meie Kodu” toimetuse võtab lahkelt vastu iga väliseestlase poolt kaastööd, kirjeldusi ja pilte. Samuti palub „Meie Kodu” toimetuse Välis-Eesti seltse saata omi teateid ja kirjeldusi seltside tegevusest, eestlaste elust olust jne.

„Meie Kodu” ei ole mitte üks ajakiri Välis-Eestlastele, vaid ka Kodu-Eestlastele. „Meie Kodu” kaudu võivad kõik mõtteid vahetada. Ülitähtis on aga „Meie Kodu” just L.-Ameerika eestlastele. „Meie Kodu” on alganud oma käiku selleks, et ühendada L.-Ameerika eestlasi, et olla nende ühine häälekandja. Soovitav oleks, et Argentiinas, Uruguais, Chiles, Perus j. t. L.-Ameerika riikides asuvad eestlased kõik „Meie Kodu” lugejaskonnas oleksid, seega täites oma kohut kui täieõigusline L.-Ameerika organiseeritud välis-eestlane, sest „Meie Kodu” kaudu võime meie oma mõtteid vahetada ja seega ühineda üheks pereks ja olla informeeritud üksteisest rohkem kui seda oleme praegu.

Palju tänu avaldab toimetuse neile lugupeetud kaastöölisele kes on juba oma abi ja kaastööd saatnud.

Toimetuse.

Demokratism ja seltskondline elu

Elame sõdade ja revolutsioonide järelaegu, nende raskustega, mille needsinased kaasa töid ja meile lahendada päranduseks jätsid. Majanduslikud ja sotsiaalsed raskused on nii suured ja mitmekülgsed, et nende lahendamiseks inimsugu juba poolteist aastakümment teid otsib, katseid teeb ja kavasid proovib, et välja pääseda majandusliku rahulduse ja inimese vaimlise vabaduse juurde. Kuid seni küll väheste tagajärgedega.

Enne käesolevat suurte vapustuste ja kitsikuste ajajärku oli arenenud inimsugu jõudnud arusaamisele, et pole elus kellegil sündimisest suuremaid õigusi ega eesõigusi, kui igal teisel, ja selle arusaamise alusel oldi tegevuses riiklises elus Jumalast antud keisrite ja kuningate võimu piiramise ning kättevõidetud rahvaesituste kaudu üksikute klasside ajalooliste eesõiguste hävitamise kallal. Laienesid inimese õigused riiklises ja majanduslikus elus. Üksik inimene tundis, et ta igas sihis nii kaugele võib jõuda, kui tema võimed ja tahtejõud kannavad.

See oli demokratismi õitseae. Üks rahvas oli sellel teel kaugemale jõudnud kui teine, kuid inimese sünnipärane üheõiguslus oli kultuurilise inimsoo kindlam teadvus ja elamise alus.

Nüüd on aga seesama inimsoo osa kitsikuses, rabeleb ja otsib väljapääsu ummikust.

Kuid inimsoo töbi on nii keeruline, haiguse tundemärgid nii mitmekülgsed, et õige diagnoosi seadmine õige keeruline on veel rääkimata õige arstimise viisi leidmisest.

Ning iga pere proovib nüüd omaette enese arstivõimeid, seletab häda põhjuseid ning sepitseb ravitsemise viise. Vana viisi järel proovitakse aadri laskmist ja kupu panemist, katsutakse mõjuda koha ja kliima vahetusega, püütakse rikki läinud keha tegevust paastumise ja hädapärase dieediga jalule seada j. n. e.

Nii katsub Venemaa kodusõja, rahva paljaks riisumise, püksirihma pingutamise, sunnitud töö ja igasuguse ainelise ning vaimlise vabaduse mahasurumise teel kätte saada rahva head käekäiku. Suur-Venemaa endist jõudu, mõju ja suurust.

Saksamaa laseb aadrit oma kodanikkudel, võtab varandused ja elamisvõimalused

mitmelt oma elanikkude kihilt, sunnib maalt lahkuma maa vaimlise ja majandusliku elu nähtavad esindajad ja edendajad — juudid, fantaseerib oma Aria tõu puhtuse legendi, loodab hädade parandust oma Führerilt ja laulab omas hädas „Deutschland, Deutschland, über alles“.

Itaalia unistab igavese Roomariigi jätkamisest, selle hülgusest ja mõjust, sammub ühes oma diktaatoriga majandusliku ülesehitamise teel ja korraldab oma elamist keskaja Zunftide sihis.

Selle viimase ilma eeskujul alusel rühivad Poola ning Austria. Kõik need rahvad oma juhtidega eesotsas tahavad oma hädade suuremat põhjust näha selles, et majanduslikku ja sotsiaalset kriisi ei lase lahendada see asjaolu, et inimesed igaüks isemoodi mõtleb ja talitab, igaüks omamoodi enese ja üldist häda püüab ravitseda, kuna suurt häda ainult ühelmeel ja üheljõul suudab parandada.

Üteldakse: demokraatlik ilmavaade on oma aja äraelanud, on iganenud, kõlbmatuks muutunud kord, kus igaüks omapead võis talitada.

Uus kord, parem ja elule vastavam on diktatuur, ühe isiku tahtmise ja arusaamise valitsemine.

Ka Eestiski on mehi asarti sattunud, võõra eeskujul sugestiooni mõjul — vabadesõjalaste voolu nime all. Kuid seal on asi vähe koomilist loomu: unistatakse diktatuurist, kuid puudub diktaator. Egas ju ometi väiksest kindral Larkast diktaatori poleks saanud! Aga teisi pole ka nende hulgas, kes vähegi mõõdu välja annaks: vahest oleks küll vaim valmis, aga võimed nõdrad.

Kuid Eesti, kes on oma ajaloo ja saamise poolest puhas demokraatia, ei taha siiski lahkuda aluselt, mis tema mineviku ja rahva kokkuseade poolest loomulik ja vastav. Ei ilmiski saaks ühed sellega leppida, et teised diktaatorliselt nende üle valitseksid, need teised, kellega ühest tarest võrsunud, ühes elu alustatud ja ühiste hädadega maadeldes meesteks saadud.

Sarnase mineviku alusel on igale Eesti riigi kodanikule käega katsutatavalt selge, et ainult see võib valitseda, kes rahva poolt

selleks valitud ja volitatud. Muide läheb lõpuks halvasti.

Nii on eestlane oma loomu poolest demokraat, ning sellega ei saa kuidagi vastuvõetavaks püüe, muuta Eesti rahvast karjaks, kus kaob individualiteet ning omaks saab rahva elus karja laad, kus kari teeb, mida karjane tahab, ilma, et kellegil midagi selle juhi tahtmise ja tegevuse kohta ütelda oleks. Niisama on vähe usutav, et Eesti, ehk niisama ka iga teine rahvas, kelle tuumaks on ikkagi ka rahva suur demokraatiline keskkiht, üleöö saaks muutuda mesilaspereks ehk sipelgapesaks, kus igaüks südamerahu ja raugemata püsivusega täidab temale looduse poolest omast ülesannet, selles oma rahuldust leiaks ja ühine heaolemine oleks kõigi õnn, nagu kommunism igatseb. Inimese vaba isik ei taha nii kergesti kaduda; tema iseseisvuse püüe, vabategevusetung ja oma töövilja omaks pidamise tarve ei ole kohased eeltinngimused kommunismi arenemiseks.

Vene talupoeg oli ehk vast oma loomu omaduste ja eluviiside poolest küll kõige soodsamaks katsejäneseks kommunismi ideaalide teostamisel, kuid — palju on Venemaal järele jäänud algjärgudel sisse-säätnud kommunismist?!

Ning Venemaa kommunismi katse pole sugugi esimene ja ainukene katse sellel alal. On olnud mitmeid. Nendest vast Lõuna-Ameerika ja Kanaadas Duhhoboride pikemat aega kestnud ja esimestel aegadel heade tagajärgedega arenenud katsed vast kõige märgitavamad oma suure ulatuse ja pikema kestvuse poolest. Kuid see viimanegi on lagunemas ja hingedaakumas.

Mis inimese loomu algomadustel ei põhjene, vaid sellele otse vastu käib, ei löö läbi, vaid jääb puhtaks utopiaks.

Kõigi ideede ja kavade läbiproovimise järel pöörab inimsugu ikkagi jälle demokraatia alustele tagasi, kus elamise ja inimeste vahelkordade reguleerivaks aluseks vana põhimõte: inimese vabadus lõpeb

seal, kus ta muutub kaasinimeste vabaduse rikkumiseks, ehk seesama alus teiste sõnades: ära tee teisele seda, mida sa ei soovi, et teine sulle teeks.

Sellele loomulikule alusele jäädes peame endid, oma ümbruskonda ja oma järeltulivat sugu kasvatama ja arendama. Sellel teel ongi inimsugu oma seltskondliste vaadete, seadusandluse ja elu struktuuri poolest teatud kaugusele jõudnud. Kuid arenemine kestab edasi ja peabki nii olema. Kapitali ja kapitalistide vabadus piirdub kogu rahva heaoleku tarvetega. Jumalast seatud ülemkihid on peaaegu terves enam arenenud ilmas oma eesõigused kaotanud. Poliitilise diktatuuri iga ei ole kuskil väga pikk olnud. Pandkem tähele, kuidas isegi sarnasel puhtkapitalistlikul maal, nagu on Põhja - Ameerika Ühendatud riigid, kapitali ja kapitalisti vabadust on sunnitud piirama, kui see rahva heaolekuga enam sugugi arvestada ei taha.

Arenemise suun on selge, olgugi, et praegustel ärevatel aegadel iga rahvas omamoodi oma kitsikusest väljapääsu otsib.

Ka meie Eesti killuke siin Brasiilia uutes oludes jäägu ikka püsivalt puhtale demokraatlikule alusele oma algava seltskondliku elu korraldamisel. Ei ole õige oma tahet igal juhul teistele peale katsuda sundida, kui ta teistele vastuvõetav ei ole. Seleta ja püüa teiste silmi avada. Kuid ühine asi tuleb ikkagi üheskoos ühise arusaamise jõul otsustada ja ajada. Ainult siis on tegevusel täis jõud ja hoog, kui ta enamuse tahte tõukel liigub ja suur kogu temaga kaasa läheb. Ilus idee tuleb edaspidiseks jätta, kui teda ei suuda praegu enamusele vastuvõetavaks ja tarvilikuks teha. Õige demokraat läheb enamusega kaasa oma ideed propageerides ja kaaslaste silmi avades, ning ei pööra mitte selga, kui mõni tema mõte kohe vastuvõtmist ei leia. Küll tuleb temalgi jagu omal ajal. Vahepeal pole aga enamasti sugugi veel midagi katki, viivad ju mitmed teed Rooma.

J. K.

Kirjad maalt

NÄPUNÄITEID MAASOOVIJATELE

Kõik on elus kindlale alusele ehitatud — järjekindlalt ka põllumehe elu. Sarnaseks alusmüüriks põllumehele on — maa. Viimast ei soovi küll kõik raha eest omandada, vaid ootavad, millal temale kord sõprade poolt visatakse kolm peotäit, — ka õpetaja hüüab: mullast oled sa võetud, muldaks pead sa saama j. n. e.

Need read on nendele kodumaalastele määratud, kes siin, Brasiilias, soovivad maad omandada, ja selle juures ehk värsamme astuvad, millede all nemad sagedasti kannatavad, ja selle tagajärjel ei suuda nad õiglast arusaamist maa alal enesele omandada, veel vähem teisele nõu anda.

Maa omandamine ja iseseisvusele püüdmine on eestlasel üheks suuremaks elunõudmiseks, sest oleme pärit säält maalt, kus esiisad oma vere hinnaga igat sammu on kaitsnud, ja selle visaduse ka oma järeltulivatele põlvedele pärandanud.

Rahvasuus tõstetakse põllumees „põlisterikaste” auleegioni, ehkki viimastel aegadel paljud põldude juurest ka Eestis põgenesid ja põgenevad, enestele kergemat tööd ja eluülespidamise võimalusi muudelt aladelt otsides.

Maa omandamise soove siin, Brasiilias, võiks kahte pea liiki jagada:

1) kes soovivad vähest maaala omandada linnas, ehk tema lähemas ümbruses, et sinna maja ehitada ja sellega sammu iseseisvusele lähemale astuda, vabanedes üüri- raha maksmisest, kunas pea eluülespidamise hallikaks oleks töötamine väljaspool oma maaala.

2) oleksid need, kes linnadest kaugemale enesele maaalad muretsevad, et ka säält töötada, ja sellega ennast elatada, nagu seda Eestis talud on.

Just viimast liiki tahame oma häälekandja veergudel lähemalt vaadelda, sest esimesi ei saa meie mitte põllumeestena võtta, eelnimetatud põhjustel.

Meie, eestlased, oleme siin laial maal ilma juhtideta ja nõuandjateta. Igaüks peab selles küsimuses oma pääd toimima, mispärast

ka palju lahkarmisi on olemas, mis sellest tuleb, et igaüks arvab enesel õiguse olema järeldusi teha omist elukogemusist, mis aga sagedasti sellepärast eitavat iseloomu kannavad, et nad eksisammudele ja muudele õnnetele võtetele olid rajatud.

Suurimaks paheks siinse maa omandamise juures on see, et paljudel maasoovijatel teadmata on siinsed maa müügi, kui ka pärisomanduse õiguste saamise tingimised, millised paljudel alles siis teatavaks saavad, kui see juba hiljaks kipub jäänud olema.

Uutel, alles ülesehitamata maadel, nagu siin Brasiilias, Austraalias, Kanaadas ja mujal, kus sisserändajatest uusi riigi kodanikke kogutakse, on valitsused selleks tegevuses, et nendele uutele sisserändajatele ka maad muretseda ja kaasa aidata nende alg-aastatel, ühel maal pikemat, teisel — lühemat aega.

Tutvunedes nende kavanditega tõuseb mõnelgi ilus pilt silmi ette, — kuid tegelikus elus jäävad need enamalt jaolt unenägede ilma. Millest see siis tuleb? Tuleb sellest, et leegionid ärimehi on töötamas, kes ise ilmast ega maast maa alal ei tea, kuid teevad maa mitte ainult lihtsa kauplemise, vaid otse jämeda spekulatsiooni objektiks, lõikavad säält, kuhu nad pole külvanud, eksploateerides sagedasti neid, kes on sunnitud nendele alluma.

Nende „magnaatide” käes on kõik paremad ja enam ligipääsevamad maaalad, kunas valitsused organiseerivad koloniisid kaugematesse maa nurkadesse, mis meelde tuleb sarnast pilti, kui saksa parunid kord meie isa-isade maid vallutasid, millest rahvasuu hiljem laulis: „Kas tunned maad, kus mõisa majad kõik haljaid künkaid ehivad, ja ääre poolsed rabarajad meid, talupoegi, toidavad.” j. n. e.

Meie kuuleme küll valitsuste tegevusest ja näeme ka nende tööd, — kuid tegelikult on meil ikkagi tegemist mitte valitsusega, vaid suurte kompaniidega ja muude eraisikutega, kes maaalade omanikud on, linnades elavad, müües ja tehes muid operatsioone nendega oma usaldusmeeste kaudu. Kohalik maaelanik tunneb neid, kui nimelisi „ad-

vogado," kuid „caipira" keel räägib „devogado."

Maaalad kannavad, kui neid juriidilisest küljest vaatleme, kahte nime: 1) kohtulikult mõõdetud maa (terreno dividido judicialmente) ehk lihtsalt — dividido — ja 2) üld-maa (terreno a parte), millel suur vahe on oma iseloomu poolest.

Esimene on kindel omis piires, mida keegi enam muuta ei saa. Peale harilikku dokumentide on ka oma maakaart. Teine on sarnane maa, kus elanikud omad piirid on kunagi ajanud kokkuleppel üksteisega ja tarvitavad neid sagedasti õige palju aastaid ilma vähemagi segaduseta üksteise vahel. Igalühel neist on oma ostuleping, ehk omaniku tiitel, kuid see võib elus väga muutuda, sest valitsuslistes asutustes (cartorio) figureerib selle õigus, kes need vähemad maaalad on kunagi vähemates tükides müünud.

Kui nüüd nende maaalade omanikud soovivad ükskord maade kohtulikku väljamõõtmist, mis viimastel aegadel alatasa siin ja sääl sünnib, siis peavad nad ühiselt maa-mõõtja kulud kandma, kes sagedasti nii mõõdab, muidugi oma „patroni" soovil, et ühel jääb elumaja teise maasse, ehk läheb piir otse majast läbi. Teinekord väheneb maaala, mis ammu ostetud, 6 alkeeri asemele saab omanik ainult kümnetuhat ruutmeetrit, (alkeer 24.200 ruut meetrit) ehk veel vähemgi, ehk koli lihtsalt minema. Ehk juhtub nii, et juba põllumehe poolt kultiveeritud maa läheb teisele, ja sinule saab selle asemele mõni kõlbmata mäeküngas, ehk raba auk j.n.e.

Ühe sõnaga, on väga tähtis maaomandajale, kas maa on mõõdetud, või mõõtmata, kui mitte ei soovi oma teadmatuse tagajärjel üllatusi läbi elada sellel alal.

On aga ka sarnaseid kohti, kus inimesed terve eluiga on elanud sarnastel maaaladel,

ja kui üks kord mõõtmise tuli — jäi kõik peaaegu endiseks, kõik oli hästi.

See tuli sellest, et nende maade müüa oli enam „inimene", kui seda teised olid, kes neli ja enam kordi ühte ja sama maad olid müünud, et ikka ja jälle saaks maaalalt mõnda nahka nulgida. Kui nüüd inimesele maa ise enam nahka ei anna metsade näol, milledest need spekulandid ammugi oma ahnuse karikat täitnud olid, — kuid ikka veel jänunevad, siis läheb see müügile.

Need on sõbralikud näpunäited hoiatuseks neile, kellel soov on maad osta, kuid mõnedki sellega kaasas käivad tarvilised teadmised puuduvad.

Ehk poleks ka seegi mitte ülearune maade ostjatel silmas pidada, et nad mitte kuskile ilma nägemata maad ei omandaks kuhu neile agendid soovivad ja ette laulavad nende huvide kohaseid kiituse laule, — vaid tuletagu neil kordadel meelde kodumaalt õpitud rahva tarka sõna: oma silm on kuningas!

Ei oleks ka soovitav kuhugile urkasse või ürgmetsadesse pugeda, sest väänkasvud ja muu metsa praht ei anna toidust.

Enam kui soovitav oleks meil eestlastel, kes meie üksikult elame teiste rahvaste keskel, teravalt tähele panna, et maaalale olgu ka turg läheduses, kuhu omad saadused saata võiksid ja need suured maalarakad üsna unustada, mida kuskil kaugel omandada võiks.

Need ei annaks meile peale kahetsuse, et oleme ühe rumala sammu astnud — muud mitte midagi!

Siin suure linna, São Paulo, mitte väga kauges ümbruses, kus ka teised linnad asuvad, on maad küllalt saadaval mitmesugustel tingimistel, ja maade hinnad pole ka mitte väga kallid, kõiguvad 500 — 1000 mlrs. alkeer, enamalt jaolt ühes elamutega. On ka kallimalt ja odavamalt leida, väljavalik on üsna suur.

Maamees.

Viimne samm

Tõlkinud Mereskovsky järele Senior

Jää terveks, andesta ja anna käsi,
Tunned — olen tulest kuum kui süsi!
Tea — et see tuli juba noorelt kees
Ja elas salaja mu rinna sees!
Nüüd puudub toit, mis teda elatas,
Ta vangla müürid läbi põletas,
Et uuest selle juurde pöörduda
Kes järjekorras elus igale
Küll annab rõõmu — kutsub rahule!

Brasiilia avastamine

BRASIILIA SAAB KUNINGRIIGIKS

Asekuninga sai Brasiilia juba aastal 1640 krahv Jorge de Mascarenhas'e, Marquez de Montalvão isikus. Hiljem, aastal 1763, sai Bahia asemel Rio de Janeiro pealinnaks. Siiski olid need rohkem sõnad kui teod ja rohkem tiitlid kui õigused. Asekuninga aukraadi omasid ainult mõned vähesed maa-valitsejaist ja nende võim ei ulatanud harilikult mitte üle kindral-kapteni võimu.

Alles 1807. aasta lõpul tuli selles muutus. 29. novembril põgenes Portugaalia kuningas ülepea kaela prantslaste eest, kes Napoleoni all maale olid sisse tunginud. Inglise laevastiku kaitse all pääsis kuninganna Maria I ühes oma poja ja pärastise kuninga D. João VI-ga Brasiiliasse. Portugaalia jäi Napoleoni võimusesse, ja kui hiljem inglased Prantsuse valitsuse Iberia poolsaarel kukutasid, Inglise ülemvalitsuse alla. Brasiilia oli nõnda ühel hoobil monarhiliseks kuningriigiks saanud. Lissaboni ministriumid ja ametlikud asutused olid Rio de Janeiro'sse üle kolitud; viimane linn oli seega saanud sõlmepunktiks, kuhu kõik Portugaalia valitsuse võrgu niidid kokku jooksid. See vahetus ei võinud jääda ilma kestva mõjuta Brasiilia jaoks.

Endine asumaa hakkas saama iseseisvaks riigiks. Sadamad avati välisriikidele, omamaa tööstus, mida varem sihilikult maha suruti, sai vabaks. Kaubandus ja käsitöö tegid selle tagajärjel hiiglasuure hüppe edasi.

Veel enne kui valitseja D. João 1816. aastal peale ema surma kuningaks sai, oli tema tänutäheks Brasiilia vastu, mis temale häda ajal ustavaks oli jäänud, 1815. aastal maa „ühendud kuningriigi“ astmele tõstnud ja nimetas iseennast valitsuse etteotsa astumisest peale, vastavalt tolleaja tiitlile, Portugaalia, Algarve ja Brasiilia kuningaks.

Kui kõrgelt D. João VI. seda uut kuningriiki hindas, näitas ta kõige paremini seega, et tema sellelt auliselt maalt Portugaalia tagasi saamise järele mitte enam ei tahtnud lahkuda. Peale Napoleoni kukutamist (1815) kui ta Portugaalia tagasi sai, pikendas ta veel oma elamisega ilusas Brasiilias kuue aasta võrra ja oleks siia oma elulõpuni jäänud, kui mitte vastikud sündmused teda ära sõidule poleks sundinud. Tõepoolest oli Brasiilia siiski kogu Portugaalia riigi kõige ilusam osa. Mis oli emamaa, tillukene kaldariba Lääne Euroopas selle määratu suure maaala kõrval, mida Portugaalia omas Brasiilia tähe all. Rahvast oli veel arvult vähe, ainult

3-4 miljoni, kuid tulevikus oli sisserändajate voolu nii soodsalt asuvale maale kindlasti oodata. Mis võis küll nende Euroopast tulevate jõudude kaasjoul Brasiiliast saada? Põhja Ameerika andis selleks selget keelt-rääkiva eeskujut. Emamaast erinenud asumaad olid kõrgele õitsengule arenenud ja moodustasid lootusriikka riigi, mis siis juba oli suurriigiks saamas. Brasiilia pakkus pealegi palju soodsamaid tingimusi põllumajanduseks ja mäetööstuseks kui Põhja Ameerika Ühendriigid, kuigi mitte just terves oma ulatuses, siis ometi parajas võos asuvais maakondis.

Varsti peale selle kui Don João VI Brasiiliast oli lahkunud, tulid tõepoolest esiteks Schveitsi ja siis suuremal arvul Saksa väljandrändajad Brasiilia kaldale, esite Rio Grande do Sul'i (1824) ja hiljem Santa Catharina'sse. Need võõrad elemendid aitasid võimsalt maa majanduselu tõsta, ja mitte üksnes ei suurendanud elanikkude arvu, vaid olid kultuurtöölised sõna kõige paremas mõttes. Ilma nendeta ei oleks Lõuna Brasiilia kunagi oma praegusele tähtsusele tõusnud. Õigusega võis kuningas D. João VI oma uuesti sisseseatud kuningriigi peale uhke olla.

BRASIILIA SAAB KEISRIRIIGIKS

Peale selle kui Portugaalias Bragança koja aujärg uuesti üles oli seatud, jäi Don João VI. siiski veel kuni 1821. aastani Brasiiliasse. Võib olla ei oleks tema, nagu ülevalpool tähendatud, oma uuest pealinnast Rio de Janeiro'st mitte enam lahkunud, kui mitte ette tulnud juhtumid tema tagasiminekut ei oleks tarvilikuks teinud. Eel-pooltähendatud aastal, 1821, oli Portugaalias mäss lahtipuhkenud, millel oli eesmärgiks apsolutismuse (piiramatu monarhia) hävitamine ja konstitutsioonilise (rahva poolt piiratud) isevalitsuse sisseseadmine. Avaliku arvamise surve all pidi kuningas juba Brasiilias vande andma, et tema tulevase, alles loomisel oleva konstitutsiooni vastu võtab.

Varsti pärast seda, nimelt 26. aprillil 1821, asus ta emamaa Portugaalia poole teele. Oma asemikuna jättis ta oma vanema poja D. Pedro maha, kellele tema jumalaga-jätmisel, nagu öeldakse, olevat hea nõu andnud, Portugaaliast erinemise puhul endale Brasiilia krooni ise pähe panna, selle asemel, et seda mõne võõra õnnekütile jätta.

Vastaku see tõele või mitte, nii palju jääb kindlaks, et see nõuanne niihästi suurt

poliitilist kogemust kui ka tarka ettevaatust ilmutas. Mõõtmatu suur maa ei võinud kehtvalt Portugaalia ülemlvalitsuse alla jääda ja tema iseseisvaks saamise päev ei võinud sellepärast kaua enda peale oodata lasta. Brasiilia ei olnud mitte asumaa nagu seda on vahest Inglise India või Hollandi Jaava. Kuigi alles noor, oli ta siiski juba iseteadlik ja kõigeti õitsengule tõusnud, kelle elujõud kõigil elualadel oli ilmnenud. Asjata katsus Portugaalia valitsus, see tähendab ministrid ja Cortes (parlament) noore rahva vabadusplaani tühistada, asjata kutsuti prints Portugaaliasse tagasi, asjata katsuti tema valitsejalikku võimu piirata, asjata ähvardati teda ennast valjemate abinõude tarvitusele võtmisega. D. Pedro'l oli plaan tehtud ja Brasiilia valitsus tegelikult oma kätte võetud. Esialgu varjas ta küll pisut oma kavatsust

kuulutamisele, millele järgnes 1. detsembril esimese keisri Pedro I kroonimine.

Brasiilial oli nüüd igal juhtumisel keiser, kuid uuele keisrile allus ainult väike osa maad: Rio de Janeiro, São Paulo ja Minas Geraes. Bahias, maa vanas pealinnas, oli veel Portugaalia sõjaväe korpus, kes Brasiilia keisrist midagi teada ei tahtnud. Samuti oli asjaolu Montevideos, Portugaalia asumaaade lõunapoolses kindluses. Peale Bahia ja Cisplatina või Uruguay maakonna ei tahtnud ka põhjariigid, eestkätt Maranhão ja Pará, uut keisrit tunnustada. Alles relvade jõul pidi viimane oma võimu maksma panema, ja kestis peaaegu terve aasta kuni Brasiilia pind Portugaalia sõjavägedest puhastati.

Peale selle kui iseseisvus nõnda kätte oli võidetud, kutsuti kokku kongress, kes pidi välja töötama riigi põhiseaduse ehk

Hüüde: „Iseseisvus ehk surm”

oma seisukoha kindlustamiseks, kuid aastal 1822 ei teinud ta oma tegevusele enam mingit kitsendust. Nimetatud aasta 9. jaanuaril, kui Rio de Janeiro saadikute kogu teda palus paigale jääda, teatas ta omas kõnes, et tema maalt ära ei sõida. See ongi see kuulus „fico” (jään paigale)! Selle kavatsusele jäi ta kindlaks hoolimata Portugaalia garnisooni vaenulikust meeleolust; ta isegi kõvendas seda ametlikult seeläbi, et võttis vastu sama aasta maikuu tiitli Perpetuo defensor do Brasil (alaline Brasiilia kaitsja). Otsustava sammu astus ta lõpuks 7. sept. 1822, hüüde läbi: „Independencia ou morte”, (iseseisvus või surm). Et seda mõista, peab teadma, et prints oli saanud nimetatud päeval Portugaalia valitsuselt järsu käsu, mida ta arvas häbematuks, Brasiiliast kohe lahkuda. Tema vastas sellele avaliku lahtiütlemisega Portugaaliast. Juba järgmisel kuul asuti seega Rio de Janeiro keisririigi välja-

konstitutsiooni. Kuna aga kongressil tekkisid lahkkelid ja tülid, mis ei tahtnud lõppeda, saatis teda keiser lihtsalt kodu ja määras komisjoni, kellele tegi ülesandeks uue põhiseaduse väljatöötamise.

25 märtsil 1824, sai konstitutsioon pühalikult vande all kinnitatud. Tema oli oma seitsmekümne aastalise kestvuse jooksul maa eduka arenemise põhialuseks. Igal juhusel oli ta küllaldaselt vabameelne ja isegi edulane, ja temale võlgnetakse tänu selle eest, et Brasiilias tervelt 70 aastat rahu ja julgeolek valitsesid ja hea käekäik ning edu rõõmustaval viisil kosusid. Kuigi 1831 Don Pedro I, oma krooni maha pani ja 1831—1840, rida sisemisi võitlusi vaatepiirile kerkis, ei takistanud see asjaolu peaaegu sugugi riigi edukäiku omas tervikus. Aastal 1841 võttis tema poeg Don Pedro II keisririigi valitsuse oma kätte.

BRASIILIA SAAB VABARIIGIKS

Peaaegu 50 aastat oli teise Brasiilia keisri Don Pedro II valitsus kestnud, kui 15 novembril 1889, täitsa ootamatult keisririik vabariigiks ümbermuudeti. Keiser, juba vanarauk, kellel maa ja rahva kohta, tema poolsada aastat kestva valitsuse jooksul nii hääd mõtted olid olnud, vangistati ja viidi laevale, mis teda Braganca suguvõsa kodumaale, Portugaaliasse tagasi viis.

Kust see tuli, et see pööre nii ootamatult ja vägivaldselt sündis? Keiser D. Pedro II oli ainult monarhilik valitseja, tema valitsust peeti selle vastu kõige kõrgemas tipus vabameelseks ja liberaalseks. Aga just see liberaalsus oli tema kukutamise põhjuseks. Iseseisvuse välja kuulutamise päevast ja sellele järgnevalt keisririigi ülesseadmisest peale olid 67 aastat möödunud, elu ja õnne aastad, milliste jooksul Brasiilia oli end seesmiselt kõvendanud ja endale lugupeetava seisukoha välismaail võitnud. Kahjuks olid mõlemad keisrid unustanud tõsiasja, et usuvabadus kõige julgema riigi põhialuse moodustab. Noort-sugu kasvatati, nii ütelda „riigi-katolitsiismi“ kitsarinnalises vaimus ja selle halvad tagajärjed ei lasknud kaua endi järele oodata. Igasugune vabamõtteline ilmavaade suruti armuheitmatult maha ja see tekitas nurinat ja meelepaha laialistes rahva hulkades, eestkätt keevaverelises noorsoos ja sõjaväe ringides. Mõned kõrgemad sõjaväe ohvitserid, kes nägid endid tahapoole tõrjutud ja kes püüdsid vabaneda neid rõhuvast õhkkonnast, ühinesid akadeemilise noorsooga selleks, et kukutada maksvat korda ja vihatud keisririigi varemotel ülesehitada auline vabariik. Kuid keisririigi kukutamiseks ei annud põhjust mitte üksnes katoliku kui riigiusu surve. Selleks aitasid kaasa ka teised mõjuvad põhjused. Juba Brasiilia ainsa monarhilise riigi seisukoht teiste vabariikide keskel oli kõikuv, siia juurde tuli keisririigi kõrvaldamisele sihitud 19 sajangu ajavaim ja teaduse, kirjanduse ning ajakirjanduse nõndanimetatud modernsete ideede võit. Kui nimetatud jõudude pealekäimisel

isegi kindlatel alustel seisvad Euroopa monarhid vabisesid, mis pidi siis nii rutuliselt ja nii mitmekesiselt elementidest sepitsetud Brasiilia keisririigist saama?

Riigipööre sündis ministeeriumis ettevõetava muudatuse põhjal, mida 14. novembril 1889 sõjaväe poolt kategooriliselt nõuti. Peaaegu vastu oma tahtmist nägid end mässuliikumise algatajad 15 novembril sunnitud olevat vabariiki välja kuulutama. Brasiilia õnneks oli veel, et vabariigi läbiviimine ilma võitlusteta ja verevalamiseta teones. Õigusega tähendati hiljem, et telegraf olevat Brasiiliale vabariigi toonud. Tõepoolest oligi telegraf see, kes 15 novembrile järgnevatel esimestel päevadel kõigepealt üksikutele maakondadele imekspandava uudise üle andis. Nii pea aga, kui revolutsioon pealinnas kord võidule oli pääsenud, nimetas ta samuti telegrafi teel üksikutesse maakondadesse uued võimukandjad, kes selletõttu, et nad sõjaväele toetusid, mingi vastupanekut ei leidnud. Dünastilist (keisrikoja) vaimustust Brasiilias ei olnud ja ustavus keisrisoost põlveneva keisri vastu paistis vähemalt haritud rahva ringides mõnesuguse keskaja lollusena. Mis puutus see rahvasse, kes ehk missugune tema valitseja on, kas D. Pedro Bragança kojast, kui keiser, või marshall Manoel da Fonseca, kui ajutise valitsuse president. Viimane koosnes peale nimetatud kindrali Manoel Deodoro da Fonseca veel mitmest kõrgemast ohvitserist ja mõnest ajakirjanikust ja õpetlasest, kes seni agaralt vabariiklise korra sisseseadmist kaitseid ja teostasid.

Vabariigi väljakuulutamise aastapäeval, 15 novembril 1890 astus kongress kokku, ja 24. veebruaril 1891 avaldati uus vabariigi põhiseadus. Esimeseks presidendiks kuulutati Marschal Manoel Deodoro da Fonseca, ja esimeseks abipresidendiks kindral Floriano Peixoto. Keisririik oli seega lõpulikult riikide nimestikust mahakustutatud ja tema asemele astus Brasiilia Ühendriigid (Estados Unidos do Brasil).

Järgneb.

NALJAD

Tema: „Rääkisid sa juba isale meie kihlusest, armsam?“

Temake: „Ja! Telefoni läbi!“

Tema: „Ja vastus?“

Temake: „Selgesti ei tea, kas ta vastas, või purustas telefoni rusika hoobiga.“

* * *

Paks: „Oh, kuidas meeldib mulle ratsutamine, aga on keelatud!“

Peenike: „Kes keelas? Kas arst?“

Paks: „Ei! Loomakaitse selts!“

* * *

— Juba jälle siin? Möödunud kuul vast andsin sulle paari saapaid.

— Ja, herra, aga ehk nüüd herra laseb pooledtallad alla panna.

Kakskümmend aastat maailmasõja algusest

1. AUGUST 1914. A. — 1. AUGUST 1934. A.

Maailmasõja algupäevi mälestades ei saa mööda küsimusest, et kui suur võis olla eestlaste arv maailmasõjas ja kui palju Eesti poegi maeti sel puhul võõrasse mulda maailmasõja laiaidel vaenuväljadel.

Nendele küsimustele ei saa anda kuigi täpset vastust, sest keegi ei ole teinud statistikat maailmasõjast osavõtnud ja langenud eestlaste kohta. See osutub ka võimatuks, kuna minevikku on varisenud endine tsaari-riik kõigi ta sõjaväeliste asutustega ja sõjaarhiividega. Ja kui palju rahvusi võitles tol ajal vene väes. Kes jõuaks seda selgitada, kui palju oli ja millises väeosas teenis eestlasi.

Kui aga arvestada seda, et vene sõdurite protsent oli 8—10 üldrahva arvust ja ka eestlaste kohta maksis sama protsent, siis võib teha umbkaudseid oletusi maailmasõjast osavõtnud eestlaste arvu kohta.

Kaitseväe juhid, kes kursis maailmasõja-aegsete oludega ja eesti rahvusvägede organiseerimistööga, ütlevad, et vene sõjaväes teenis 1917 a. umbes 100.000 eesti sõdurit ja ligi 3.000 ohvitseri.

Suurele eestlaste meeleavaldusele, mis leidis pärast 1917 a. revolutsiooni Peterburgis, kogunes isegi juba 20.000 eesti sõjameest.

Tuhandeid oli langenud võitlustes, vangistatud, siirdunud juba kodumaale, või läinud enamlaste poole üle.

Langenute üldarvu ei tea umbkaudseltki keegi. Oletusi võiks siin teha ehk nii, kui arvutame kogu vene sõjaväe kaotusi. Ja needki arvud oleksid äärmiselt umbkaudsed. Et eestlasi oleks langenud juba üksi Tannenbergi lahingus 10.000 meest, seda peavad meie kaitseväe juhid liialdatuks. Eestlased olid laialipillatult väga mitmesugustes väeosades. Ei võinud olla nii suurt langenute arvu üksikuis korpustes.

☒ Tuleb ka arvestada seda, et eestlased venelastega võrreldes omasid tuntuvalt kõrgema intelligenti ja neist teenis palju liinistagustes asutustes. Ka lahingus oskab intelligentsem sõdur end paremini kaitsta ja varjata. Edasi tuleb arvestada seda, et eestlased said sõjatööstuse puhul ajapikendust. Tuhandeid inimesi oli Tallinna ümbruses kindlustustööle, teised tegid jälle tehastes sõjatarbeid. Leidus perepoegi, kes tulid maalt linna ja pääsesid ajapikenduse saajate hulka tehastesse, kus töötasid sõja lõpuni. Ohvreid päris maailmasõda siiski maalt ja linnast rohkesti ja need ohvrid osutusid rängaks meie väikesele rahvale.

Maal võib näha kirikute seinal mälestustahvleid pikkade nimekirjadega. Need on sõjas langenute nimed. 2000 maailmasõja invaliidi ja nende perekonnaliikmed saavad praegu toetust riigilt. Harva leidub perekondi, keda maailmasõda ei puudutanud ühel või teisel viisil. On palju vanemaid, kes kaotasid omad pojad.

Eesti poegi aeti auku küll võitlusväljadel, küll Saksa vangilaagrites. Tuhandeid kadus teadmata kuhu ja kuidas. Isa ja ema ei tea aimata maailma kaartki, kus võis surra ta poeg.

Sõjahaavad ei olnud veel paranenud, aga juba käärib jälle kogu maailm. Jällegi räägitakse ja kirjutatakse sõja võimalusest ja kodanikel, kes elanud üle sõjakoledusi, käivad õudsusjudinad üle selja. Kas peab maailm uppuma jällegi tulde ja verre? Kas ei või rahvad elada ometi teine kakskümmend aastat veel rahu, et paraneksid eelmise hukatusliku heitluse haavad?

„Pvlht.”

Venelased Tallinnat piiramas

Meie pealinna Tallinna ei ole minevikus ükski vaenlane suutnud tormiga võita. Tallinn kas kaitses end piirajate vastu kangelaslikult või kapituleerus ülevõimule. Raskeid päevi on aga Tallinn minevikus näinud palju. Alljärgnevalt kirjeldame üht rasket piiramist, — kui vene Johann Hirmsa väed Tallinnat raudrõngana ümbritsesid.

1570. a. algasid meie vanale Tallinnale halvad päevad. Vene tsaar oli oma silmad heitnud hansalinna peale ja tahtis seda, maksku mis maksab, oma kätte saada. 21. augustil 1570 ilmus tema käsilane, hertsog Magnus, 25.000 venelasega ja mõnetuhande äraandja-sakslasega Tallinna väravate ette ja nõudis linna alistumist. Kui linn seda ei teinud, asus venelaste armee piirama. Kuus pikka kuud piirasid nad linna ja pidid siis lahkuma. Linn jäi võitmata. Tallinnlaste rõõm oli suur, kui nägid, et vaenlane lahkus. Kuid see rõõm oli enneaegne.

Päris rasked päevad seisid linnal veel ees. Magnus oli vilets mehike ja ei suutnud võimuahne vene tsaari plaane isegi osaliselt täita. Seda nägi ka tsaar ise ja katsus nüüd oma sihte saavutada ilma halekuulsa Liivimaa kuningata. Varsti jõudsid kuuldused Tallinna, et tsaar Johann Hirmus plaanitseb uut ja seekord juba põhjalikku Tallinna piiramist. Tallinn oli veel ainuke koht Liivimaal kuhu ei ulatanud verise tsaari jõud. Muud kohad Eesti-Liivimaal olid venelaste parvede poolt juba põhjalikult läbi rüüstatud. Polnud ka ime, sest maal puudus ju kaitses.

Polnud kerge tallinlase elu. Nakkushaigused möllasid linnas. Katk viis inimesi hulgana hauda. Linnlased põgenesid linnast, kus neid kõikjal ähvardas surm. Kuid ka maal polnud elu kindel, sest seal hulkusid ringi verejäänulised venelased. Linnakassa oli tühi. Sõjad olid nõudnud suuri ohvreid. Kuid raha oli vaja kibeasti, et parandada ja täiendada linna kindlustusi, muretseda relvi ja toidumoonna, sest oli kindel, et varem või hiljem tuleb uus piiramine. Rootsist abi palved olid jäänud tagajärjetuks. Nii pidi linn ennast

ise aitama, kui ta ei tahtnud alistuda venelastele. Seepärast pöördus Magistraat palvega kodanikkude poole, et need annaksid linna kaitseks mis vähegi võivad. Ka tule-tati kodanikkudele meelde Viljandi ja teiste linnade kurba saatust. Nende linnade kodanikud polnud teinud ega ohverdanud midagi oma linnade kaitseks. Venelased vallutasid linnad kerge vaevaga, tapsid elanikud maha ja röõvisid nende vara. Ja Tallinna kodanikkude auks peab ütlema — nad ohverdasid kõik oma linna päästmiseks.

Magistraat sai suurel hulgal kulda, hõbedat ja ka muid väärtusi.

Tütred ja emad andsid ära oma ehted ja said magistraadilt vastu kviitung. Isegi kirikuvarandustest võeti lisa, sest magistraat vajas väga palju raha.

Kohe asuti suure hoolega linna kindlustusi täiendama ja kõvendama. Raskem oli juba lugu moonna muretsemisega. Laastatud maal polnud enam midagi saada. Rootsist valitsus nõudis linnalt suure hulga toidu- ja laskemoona ja lubas selle tagasi anda. Kuid see kõik jäi vaid lubaduseks. Kuigi Tallinn oli Rootsi riigi osa, teadsid tallinlased, et rootsi abi peale häda korral ei maksnud üldse loota. Stokholmis kinnitati Tallinna saadikutele küll soojade sõnadega, et rootslased ei jäta linna kunagi hädasse, kuid see oli kõik. Rootsist saadi väga hästi aru, et meretagune Tallinn tegi neile ainult kahju, ja oli põhjuseks, et Rootsi ei saanud Venemaaga rahu teha.

Seepärast anti raadi saadikule Stokholmis eraviisil mõista, et Tallinna linn peaks endale katsuma hankida sõjalist toetust Saksamaalt, kas keisrilt või hansa linnadelt. Kuningas oleks väikese tasu eest ka sellega nõus, kui linn annaks enda Saksa keisri alla. Selliste teadetega tulid saadikud Rootsist koju. Sellest oli selgesti näha, et rootslased ei lootnudgi Tallinna ja üldse Baltimere rannikut jäädavalt Rootsi riigi küljes hoida.

Nüüd saatsid tallinlased oma saadikud Saksamaale abi otsima.

Küll pöörduti hansalinnade poole, küll paluti keisrit, et ta astuks samme, et saaks Moskvaga mõneks ajaks relvade rahu. Kuid Regensburgis Saksa vürstide riigipäev ei saanud, võib olla ei tahtnudgi midagi Tallinna heaks teha. Sinna riigipäevale oli ka Moskva tsaar oma saadikud saatnud. Need olid sinna saadetud just Poola ja Liivimaa asjade sel-

gitamiseks. Tallinna saadikud tulid Saksa-
maalt tühjade kätega tagasi.

Ka Harjumaa rüütelkond ütles enda
linna abistamisest lahti, sest tal polevat
inimesi ega maad. Küll nõustus rüütelkond
sellega, et tulevikus — parematel aegadel —
aidata kanda sõjavõlgu.

Pikapeale jõuti Rootsis siiski veendumu-
sele, et Tallinna ei või jätta päris saatuse
hooleks. Kuningas tegi korralduse, et Soo-
mest viidaks Tallinna 2000 sõjasulast. Kuid
hirmsad sügistormid ei lasknud vedada mehi
üle lahe. Torm hukutas skäärides ka laevas-
tiku, mis pidi Tallinna viima sõjavarustust.

Toidumoon ja relvad vajusid ühes lae-
vadega mere põhja. Ainult üks

laev jõudis küll õnnelikult Tallinna
alla, kuid sattus pimedas sadama
asemel randa kivide otsa ja purunes seal.
Ka Lübeck ja Danzig olid Tallinnale lubanud
mitmesugust varustust. Esimene aga vaban-
das end sügistormidega, kuna Danzig teatas
et ta sattunud tülli Poola kuningaga ja ei
võivat seepärast lubatud varustust ära saata,
kuna tal seda endal vaja. Kõigi nende pet-
tumuste lisaks said tallinnlased teate, et
kaks põlist tallinnlast, nimelt Dietrich Mün-
zard ja Hans Koch, olid läinud venelaste poole
üle. Ülejooksikud aga tundsid põhjalikult
Tallinna linna ja kindlustusi. Nende näpu-
näited ja nõuanded võisid venelastele linna
piiramise ajal olla väga kasulikud. Katast-
roof lähenes iga päevaga. Linnal polnud kus-
kilt abi loota, ta oli jäetud enese hooleks.
Oma jõuetuses ei osanud Rootsi kuningas
Johann III paremat teha, kui katsus valega
päästa, mida jõuga ei suutnud või ei viitsi-
nud. Ta kirjutas vene tsaarile, et Tallinn
ei võiks olla Venemaa ja Rootsimaa vahelise
sõja põhjuseks, sest rootslased müünud Tal-
linna keiser Maximilianile. Kui tsaar linna nii
väga tahtvat saada, siis võivat ta selle ju
keisri pärijate ja järglaste käest ära osta.
Vaenlane ei lasknud end enam kaua oodata.
Novgorodist hakkas Tallinna poole liikuma
venelaste laine. Selles armees oli 50.000
venelast ja tatarlast. 22. jaanuaril 1577
pärast lõunat jõudsid venelaste esimesed sal-
gad Jägala mõisa, milline on Tallinnast
eemal umbes kolm miili.

Kui linna luurajad selle teate viisid
raadile, kutsuti kohe kõik linlased turu-
platsile kokku, ning teatati neile, et
vaenlane on juba linna lähedal, et igaüks
teaks olla ettevaatlik. 23. jaanuaril jõudsid
vaenlased linna alla. Nad lähenesid Tallin-
nale hommiku poolt. Kohe, kui esimesed
vaenlase salgad linna müüridelt paistma
hakkasid, süütasid linnlased kõik väljaspool

linna müüre olevad künnid ja kuurid, et
vaenlased ei leiaks neis varju.

Venelased löid linna lähedale üles viis
laagrit. Esimese Lasnamäele, teise endise üle-
miste veski piirkonda, kolmanda — praeguse
Suure Pärnu maantee rajooni, neljanda —
tatarlaste oma — ülemiste järve lääne kal-
dale, ja viienda linnale kõige lähemale —
Tõnismäele. Linnast venelaste juure põgene-
nud äraandjad olid nõnda soovitanud, sest
nende jutu järele oli Tõnismäelt kõige parem
Tallinnat kahuritest lasta. Mõnituhat vene
ratsaväelast asusid laagrisse Tõnismäest lääne
poole, Mustamäele. Kõik laagrid ümbritseti
mullavallidega ja tugeva puuaiaga. Mulla-
vallidele asetati aga kahurid.

Seekord olid venelased tulnud Tallinna
müüride alla palju tugevama väega kui vare-
malt. Ka varustust oli venelastel külluses, nii
laskemoona ja relvi kui ka toidumoon.

Viimast rööviti muidugi kokku juba niigi
sõdadest laastatud maalt.

Sellest kõigest nägid linnlased, et vene-
lastel oli seekord kindel tahtmine vallutada
linna maksu mis maksab. Vene sõjaväe
ülemjuhatajaks oli noor vürst Feodor Iva-
novitsch Mstislavski, tema abiks vilunud
sõjamees ja väejuht Ivan Sheremetjev-Koslov.
See mees oli tsaarile töötanud, et ta kas
vallutab Tallinna või ei lähe enam elavalt
Venemaale tagasi.

Rasket kahurväge käsutas vürst Nikita
Primkov-Rostovski, kellel oli palju saksa ja
shoti kahurväe ohvitseri nõuandjateks ja abi-
listeks. Hertsog Magnus puudus seekord.
Tema järele ei tuntud ka vist põrmugi va-
jadust

Vangivõetud venelastelt said linnlased teada
et venelastel oli kaasas 200 tonni püssirohtu
200 kahurit, nende hulgas 50 mortiiri, palju
mitmesuguses suuruses kivikuule. Suuremad
nende hulgas kaalusid kuni 225 naela. Pol-
nud puudust venelaste laagris ka raudkahur-
kuulidest ja tulekuulidest (pommid). Armeel
oli kaasas 20 Pihkva ja Moskva seppa, kel-
lede kohuseks oli kahurikuulide tagavarade
alaline täiendamine.

Kuid Tallinn oli siiski igasuguste pettu-
muste ja ebaõnnetuste peale vaatamata pa-
remini varustatud kui eelmise piiramise ajal.

Kuigi Rootsi kuningas tormi pärast ei
saanud lubatud 2000 meest Tallinnale appi
saata, polnud Tallinn siiski päris kaitseta.
Russovi kroonika andmete kohaselt oli Toom-
pea lossis 1000-meheline rootsi garnison.
Peale selle oli Toompeal veel 400-meheline
kodanikkudest ja talupoegadest moodustatud
kaitsesalk. Tallinna relvastatud jõud olid
muidugi veel suuremad.

Russovi andmetel kaitses all-linna umbes 4500 meest, nende hulgas ka 100 saadlikku. Muu osa moodustasid saksa sõjasulased, kodanikud ja talupojad. Seega võib linna kaitsejõude kokku hinnata 5200 mehe peale. Tähtsaks ja tugevaks lööküksuseks oli eestlastest talupoegadest moodustatud 400 meheline Ivo Schenkenbergi ratsasalk. Need olid hulljulged ja lahingutes karastatud mehed, kes oma julgele juhile järgnesid kõikjale.

Kuigi linn polnud päris kaitseta, oli vaenlane linna kaitsejõududest kümnekordselt tugevam. Jga kümne vaenlase vastu oli üks tallinlane.

Kahureid oli nii Toompeal kui ka all-linnas rikkalikult. Vähevõitu aga oli toidumoona ja laskemoona. Kuigi Russov oma kroonikas kirjutab, et linnas oli külluses toidu ja laskemoona, ei saa seda võtta tõena, nagu see näha raadi poolt 26. veebr. 1572 a. Rootsi kuningale saadetud kirjast, milles palutakse tungivalt abi nii rahas, sõdurites, kui ka söögis ning laskemoonas. Raad kurdab, et eriti toidumoonast on linnas puudus. Vähese toiduportsjoni tagajärjel olevat linnakaitsjad jäänud nõrgaks ja haigestunud. See võis ka nii olla, sest kuigi linn piiramist ette nägi ja aegsasti hakkas otsima abi väljaspoolt, ei saanud ta peale lubaduste peaaegu midagi. Rootsi kuningalt saadi vaid 400 tonni otri ja rukkeid.

Tänu võrdlemisi lühikesele piiramisele ei kujunenud toidupuudus linnas massiliseks nälgimiseks.

Linna kaitsejõudude ülemjuhatus oli vilunud ja osavate sõjameeste käes. Linna kaitse üldjuhiks oli endine kuberner Heinrich Horn ning tema abiks ja asetäitjaks ta poeg Karl, kes hiljem kujunes suureks sõjameheks ja viis rootslasi palju kordi võitudele vastu.

Isa ja poeg olid suure hoolega kindlustanud nii linna kui ka Toompead. Linna müüridele ja tornidele lasksid nad ehitada tugevad puukaitseid. Vallidele asetasid nad suure osavusega kahureid — nii, et need said vaenlasi võimalikult mitmes suunas tulistada. Linnalased ei jõudnud küllalt imestada nende kahe mehe energiat ja hoolt linna kaitsmisel.

Õöd-päevad läbi töötasid isa ja poeg linna vallidel ja vaimustasid linna kaitsjaid oma isikliku eeskujuga vaenlasega võitlema ja kindlustustöid jätkama. Nii kestis see kogu piiramise kestel. Linnalased tundsid nende mõlema kangelasliku mehe saatuse pärast tõsist hirmu, sest surm möödus sageli nende lähedusest. Seades linna vallidele kahureid ja pannes neid õigesse sihti, olid mõlemad väejuhid ju vaenlastele nii heaks märgiks.

All-linnas tegutsesid jälle ennastsalgavalt raehärrad ja mõlemad bürgermeistrid Sands-tede ja Korbmacher. Järgeb.

Palve

Tõlkinud Lermontoffi järele *Senior*

Kui elus rasked minutid,
Poeb mure südame,
Siis ühte palvet ilusat
Loen tasa endale.

Üks sala jõud on elamas
Neis palve sõnades,
Ma tunnen kuis on kõlmas
Neis püha iludus.

Mu hingest koorem kaugeneb,
Kõik kahtlus ära kaob;
Usk nutuga mull läheneb,
Hing õrnusesse vaob!

S. P. E. Ev. Lutheruse Kogudusel, 5 aastat tegevust

10. augustil tegi kohalik Eesti Ev. Lutheruse Kogudus tagasivaate oma 5. aasta tegevusele.

Koguduse asutamine sündis juuli kuul, 1929. aastal, ajal, mil kohalik Eesti Abiandmise ja Haridus Selts. „Uus Kodu” oma tegevuse ajutiselt sulus. Koguduse asutajatel ei olnud alul kavatsust iseseisva koguduse asutamiseks, tunti vaid tarvet eestikeelse jumalasõna järele ja otsustati piirduda Eesti Kristliku Seltsi asutamisega. Palvetundide pidamiseks jõuti ruumide suhtes kokkuleppele kohaliku Vene Õigeusu kirikuga, kelle preester tallinlane, selleks vastutulekut avaldas.

See olukord ei kestnud aga kaua. Varsti tekkisid Vene koguduse ja tema preestri vahel konfliktid, mis lõppesid, eestlastesõbraliku preestri tagandamisega, kuna uus ametisse seatud preester ei tahtnud kiriku juures tegutsevast võrast ususeltsist midagi teada. Nüüd tekkis tarve seltsi ümbermuuta koguduseks, missugune otsus seltsi peakoosolekul vastu võeti.

Raskusi kogudusele sünnitasid ruumide puudus ja õpetaja küsimus. Kuna Lutheruse usu järele teatavaid kiriku talitusi tohib toimida ainult sellekohase eriharidusega, ja kõrgema kirikuvõimu poolt kohale õnnistatud õpetaja, siis loodeti seda saavutada Põhja-Ameerika kaudu sel teel, et siin oleks tulnud asutada Põhja-Euroopa luterlastest kogudus, kelle juurde ka Eesti kogudusel oleks tulnud liituda. Õpetaja kohale oli ette nähtud Põhja-Ameerika norralane, õpetaja Hansen, kes isegi kohapeal käis asjaoludega tutvunemas. Millegi pärast aga viibis eelnimetatud sega-koguduse asutamine, mis eesti kogudusele oleks võinud saada saatuslikuks ruumide puudusel, kui vahepeal ei oleks jõutud kokkuleppele kohaliku saksa, „Gustav Adolfi” nimelise ususeltsi kuuluva protestantlase kiriku õpetaja, M. Begrichiga, kes eesti kogudusele omas „Vartburg Haus’is” sündsatel tingimistel ruumid kasutati andis, ühtlasi oma peale võttes ka kõik kiriklikud talitused. Siin lõi väikese eesti koguduse elu lõkkele. Pandi toime eestlastele eri-leer, kus palmipuude-pühal 1932. a. 33 uut koguduse liiget vastu võeti ja õnnistati. Varsti peale selle algas tegevust pühapäevakool eesti lastele, kus peale usuõpetuse õpetati eestikeele ortografiat ja suuremaid õpilasi tutvustati kodumaa ajaloo, tegutses koguduse laulukoor ja korraldati erilisi piiblitunde.

Wahepeal algasid kohaliku skandinaavia-wlased, ungarlased ja sakslased, kes „Gustav Adolfi” nimelist protestantlist liikumist pidasid liiga wabameelseks, uut organiseerimise-rünnakut Põhja Ameerikast päritolewa „Missouri” seltsile alluwa praost Brasche algatusel, kus juures koguduse rajamisel loodeti Eesti juba olemasolewat kogudust kasutada alus-põhjana.

Praost Brasche ettevõttel saatiski „Missouri” selts São Paulo’sse uue õpetaja, kes sedakorda osutus umbkeelse Põhja-Ameerika sakslaseks, ja tingimusi üles seadis nõudmised, et Eesti kogudus oleks oma iseseisvuse täielikult pidanud kaotama ja sellesse segarahwaste kogudusse hoopis ära sulama.

Seda ohvrit ei suutnud eestlaste iseseisvuse tung ja rahvusline enesetunne tuua, ja pakutud ettepanekust loobuti täiesti, jäädes edasi protestantlase kiriku protektsiooni alla. Ent siingi sündisid peagi muudatused.

Hitlerismi võimule pääsuga Saksamaal, hakkas viimane oma juuri kiirelt laiendama ka Brasiilias, tungides hoogsalt läbi kohalike sakslaste ridade, kuni jõudis „Vartburg-Hausi” ja lühikese aja jooksul sai vaiksest, armsakssaanud „Vartburg-Haus’ist“ Hitleri sõja-staabi asupaik.

Nüüd hakkas koguduse nõukogu liikmetele silma paistma, et siingi muulasi tuntakse ülearustena, ja kuiläinud aastalõppedes „Vartburg-Haus” kolis üle uutesse, avaramatesse ruumidesse, kuhu koondusid kõik natsionaalse mõtlemisviisiga saksa organisatsioonid, teatati eesti kogudusele lihtsalt, et teile „Vartburg Haus’is” edaspidiseks ruumi ei ole. Nii oli väike kogudus oma 4. aastase tegevuse kestel sunnitud kolmat korda ruume otsima.

Nüüd pöörati uuesti „Missourilaste” poole, ent sääl ei muudetud eelpool loetletud tingimusi, ja teistkordselt jäid läbirääkimised tulemusteta.

Lõpeks jõuti ruumide küsimuses kokkuleppele kohaliku Methodisti Kirikuga, kes valmis oli vastavate tingimustega võimaldama palvetundide pidamiseks tema kogudusmaja saali, kuna pühapäevakooli tegutsemiseks siin ruumide võimalust ei olnud.

Nii lõpetas koguduse pühapäevakool poolteise aastase töö järele oma tegevuse ja andis tema käsitada oleva koolikirjanduse üle E. A. H. Seltsi „Uus Kodu” juhatusesele, kes otsustas korraldada lastele pühapäeviti keelelisi kursusi.

Kõik muu koguduse tegevus jääb endiseks, kuna pastor Begrich lahkelt on lubanud eesti koguduse kirikutalituse edasi toimida. — Nii oligi korraldatud suurel neljapäeval, k. a., Saksa kirikus ka eestlastele armulaud ja jääme lootma et leeriõpetus uuesti teostub, kuna aja möödudes siin juba paljugi noori on leerieasse jõudnud.

Koguduse palvetunnid peetakse 2 korda kuus, pühapäeviti kell 3 p. l. rua Liberdade 119, kus pärast Jumalateenistust koguduse liikmetelt igasuguseid kirikuellu puutuvaid sooviaavaldusi vastu võetakse. Soovida jääks eesti luterlaste elavamalt osavõttu koguduse elust, et ühiselt aidata kergendada seda ilusaimat koormat, mida võtnud oma õlgadele väike ringikene siinseid eestlasi, seda kandes truult ja järelandmatult. —e.

Artistide õhtusõök

Sarah Bernhardti järele eestistanud Bamba

See oli aastal 1841, Pariisis, jõuluõhtu, külma ja udune. Tundmatu, pikakasvuline mees toetudes kepi najale sammus vaevaliselt, pikkamööda, Mazaini tänaval. Tema riietus, kehv vastupanema valju ja jääkülma tuulele, mis puhus sel ööl kõigest jõust, koosnes õhukesist kevade pükstest, kurguni kinni nõõbitud palitust, laiaäärega näsus viltkaabust, mis silmle vajutud, jättes nähtavale ainult pika habeme ja valged juuksed kui lumi, mis sadas tema kühmu tõmbunud õlule. Kandis kaenla all pikergust kompsu, sissemässitud ruudulise rätikusse. Sammused üle silla ja Carouselli platsi, jõudis kuni Palais Royali, saatis vaate parki, seisatades mitmel korral. Pärast, nagu mitmesuguste tuledel reflex ja isuäratavad toidu lõhnad, mida saatsid välja restoraanid, kus paljud lasid hää maitsta lõbusas tujus, temas oleks esile kutsunud nalga, liikus siit edasi, värisedes, seisatades viimaks Pontesi platsil.

Siin, ülestõstes pääd, nägi kõike seda tule-demerd ja valgustatud aknate ridu, kus müra ja kära moodustas kogu elusumina; säädis end katuse varju alla, mis kattis kogu läbikäidavat koridori põiktänavat, pani kepi kõrvale, toetus seina najale, vabastas kompsu rätikust, kuhu oli mässitud viiul, vaatas järele pilli keeled, et nad oleks kõik omal kohal ja korras, kooskõlastas viimased oma värisevate kätega, koostas rätiku neljaks, pani oma pika habeme alla, säädis viiuli sinna peale ja hakkas mängima. See oli kurb viis, nii südantlõhestav, et mitmed möödaminejad, kes olid seisatanud tema juurde, ära läksid, seletades, et see olla muusika, mis võib isegi põgenema ajada vanakuradi. Koer, lamades tema lähedal, saatis haukudes seda imelist muusikat ja niipalju kui siit möödus inimesi, kõik kiirendasid omi samme. Mees, täiesti allarõhutud meeoleolu, istus kurvalt aia najale, pani viiuli põlvile ja ümises oma ette:

— Minu Jumal! Ei jõua ja ei oskagi enam mängida. Minu Jumal

Ja tal pääsis lahti kurgust kibe rõhatus. Sel momendil, ja sama põiktänavat, laia ja pimedat, lähenes kolm noortmeest, oma ette sel ajal kõikjal tuntud laulu jorutades.

Nad ei pannud viiulimängijat tähelegi. Esimene astus peale, teine viis maha ta mütsi ja kolmas kohkus, nähes vanakest üles tõusmas ja pimedusse kadumas.

— Vabandage, tülitasime teid?

— Ei, herrad — vastas viiulimängija, kumardades raskustega mütsi järele.

Aga üks neist pani seda tähele ja ulatas talle mütsi, kuna teine seltsiline, nähes viiulit, küsis:

— Olete muusikamees?

— Olin omal ajal — pobises vana; ja kaks jämedat pisarat veeresid alla mööda sügavaid näojooni.

— Mis on? Olete rahutu? Võime teile olla milleski abiks?

Vanakene uuris kõike kolme, ulatades mütsi, lausus:

— Uks armuand... Iialgi enam ei võima oma eluülespidamist teenida viiulimänguga... Minu sõrmed on kanged, minu tütar on viletsuses ja sureb tiisikusse...

Oli nii palju valu tema hääles, et poisid värisid jalust päalaeni. Akt järgnes, surusid käed tasku põhjadesse ja tõmbasid välja säält mis oli. Esimene viiskümmend senti, teine kolmkümmend ja kolmas tükikese närimisgummi! Kokku kaheksakümmend senti, kõigest kaheksakümmend senti, et peletada eemale kõike seda häda ja viletsust... oli vähe! Heitsid pilku üksteisele kurvastusega...

— Sõbrad — lausus liigutatult üks neist, kes oli vestelnud vanakesega — plaan on otsustatud, edasi kerge südamega!... Meil on tegemist seltsimehega!... Sina Adolf, võta viiul ja saada mind, ja sina Karl, võtad raha vastu.

Tehtud. Tõstsid palitu kraed, sasisid juuksed ja vajutasid mütsid kuni silmini.

— Nüüd, edasi!...

Jõuluöö, et Jumal meid aitaks! Tema saab meid juhtima! Asiolu on see, et saada esimest auhinda. Läheme Adolf, mängi oma meeldivamat katkendit, et kokku meelitada rahvast.

Hästi vilunud noore artisti sõrmed tõid välja selle õnnetu vanakese viiulilt rõõmsad helid ja „Carnaval de Veneza” kõlas parima eduga. Aknad avanesid, möödaminejad jäid kruppides seisma, aplause tuli igast küljest, ja vanakese kulund mütsi, ülessäetud hästi nähtavale kohale, laterna alla, kukkus lõpmatult hõberahasid.

Peale väikest vaheaega, viiul jätkas oma tööd...

— Ruttu, Gustav! — kiirustas Karl.

„Tule kena neiu”, laulis Gustav maheda tenori häälega kaasa. Kuulajaskond oli vaimustuses.

Veel, veel! kostsivad hääled läbisegi. Sissetulek suurenes, pealtkuulajaid kogus ikka rohkem, rivistades tiheda rahvamassi. Särnase hea edu ja rahasumma eel, üks korraldajaist pani ette:

— Lase tulla säält, lõpuks, „Trio Vilhelm Tell” minu kallid Adolf, saates oma mänguga, üllata meid madalate nootidega, sel ajal

kui mina oma kõrvenud häälega saan „baritonima” nii kuidas seda võin; sina Gustav, minu ilus tenor, anna meile mõned oma ilusad noodid ja nüüd kevad... saab kukkuma frankisid nii kui muda.

Ja „trio” algas... Vanakene, kes siimaaale oli olnud vait, liikumata paigal, ei julgenud kõike seda uskuda, mis kuulis oma kõrvadega, mõeldes, et see kõik on ainult fantastiline unenägu, tõusis ülesse kiirgava vaatega, ajas oma vanad kondid sirgeks, haaras kepi ja hakkas juhtima seda imelist orkestrit, nii hästi ja osavalt, et noored artistid sattusid sarnasesse vaimustusse, millist neile ei toonud kiiduavaldused ega raha, mis sadas aknaist ja tuli taskuist. Karli oli tööd koguda neid, mis kukkusid väljaspoole mütsi.

Kontsert lõppes; aegamööda läks rahvas laiali; arvustused ja mõtteavaldused, mis sai vahetatud kokkutulnute hulgas olid elavad.

— Nema ei armasta ega harju käima tänavail, on rohkem kui hääd selleks. . .

— Laulsid kuni ütlesid, aitab! . . .

— Missuguse õhtusöögi võivad nad endile nüüd lubada?

— Teenisid hääd raha.

— Ja vana oma kepiiga. . .

— Oli kord suur ooper ja siin ei laulda paremini... ja viiul oma häälega, tunnen veel praegu külmi judinaid seljas.

Ja paljud teised arvustused ja meelevaldused, sarnased eelmistele, kadusid laiali-laguneva rahvahulgaga.

Poisid kogunesid vanakese ümber, kes kõigest sellest väga liigutatud oli.

— Teie nimed? — ohkles vanake — sel-

leks, et minu tütar neid loeks oma palveis!

— Minu nimi on „Usk”.

— Minu „Saatus” — lausus teine.

— Siis mina olen „Heldus” - lisas kolmas juurde, ulatades vanakesele mütsi, mis oli kuhjaga täis raha.

— Ah, herrad! Teate kellele tegite seda häätegu nii hääsüdamlilikult. Minu nimi on Chapeuer ja olen kerjus... Kümme aastat juhtisin orkestrit Strassburgis ja mul oli au tuua lavale siin Vilhelm Tell... Minu jumal! Lahkumine kodumaalt oli minu õnnetus, haigused ja kõikisugü hädad võtsid minu üle võimust. Suurim tänu, selle rahaga võin ma tagasi minna Strassburgi, kus olen tuntud ja kus minu tütre eest hoolitsetakse. Isamaa õhud annavad mulle tagasi tervise. Teie noored talendid, mis nii truult ja vahvalt panid endid tööle minu toetuseks, olgu õnnistatud, ütlen seda mina ja palun; saage suureks, olge kõik kolm, suured suurte hulgas.

— Saaks see nii olema! — vastasid kolm sõpra ja andes käevart üksteisele, jätkasid oma teekonda.

Intelligentsed noored. Muidugi, ilma kahtlemata nad unustasid seda väikest õhtusööki, milles nende vaimud ainult istusid lauda.

Kui aga lugupeetud lugejad tunnevad uudishimu teada saada, kes korraldasid sarnase tuluõhtu vana Chapeuer'ile, siis ütlen nende kolme konservatooriumi õpilase nimed. Tenori nimi oli Gustav Royer viuldaja, Adolf Hetmann ja kolmas, kes ametis oli raha vastuvõtmisega, Karl Gounoud.

Natukene malemängust

Malemängust, mis vanemaid laudmänge, tõendatakse, et ta 2000 aastat vana on ja pärit Persiast. Aprillis 1930. aastal leidis üks Egiptuse uurija Selim Hassan piramiidide lähedal ühe preestri Mars Ankh'i haia, milline on 5000 aastat ajast enne Kristuse sündimist. Peale mitme mälestuseseme leidis Hassan ka ühe sarkofagi ja teiste asjade kõrval ka ühe malelaua, millest võib järeldada, et malemäng juba 7000 aastat vana on. India literatuuris on malemäng seitsmendal aastasajangul nimetatud. Kaheteistkümnendamal aastasajal rüütliid pidid ratsasõidu, laskmise ja vehklemise kõrval ka mõistma malet mängida. Göttingeri käsikirjas võis 1512. aastal muudatuste üle lugeda, mida malemängus ette võeti. Suurepäraliselt saab

see kuninglik mäng Fritjofi muinasloos põimitul kujul ette toodud.

1575. oli Hispania kuninglikus kojas maleturniir, millest toleaeegsed parimad mängijad osavõtsid. 15. kuni 16. aastasajani oli vähe elu maleilmas. Prantslane Philooder oli üks parimaist mängijaist ja teoreetikutest. 1851. aastal oli Londonis üleilmilise väljanäituse puhul suurepäraline maleturniir korraldatud. Sakslane Anderson sai üllatuslikult võitjaks.

Sellele suurele turniirile järgnesid veel terve rida teisi. 1921. aastal sai seni võimatuks loetud Dr. Emanuel Lasker Kuubalase Raul Capablanca poolt võidetud. Capablancat peab tingimata kõikide aegade parimaks mängijaks lugema. Juba 12 aastase koolipõlke oli tema suurus ja võitis kõik oma

maa meistrid. See maailmameister, kuubalane, kaotas tundelikult 1927. aastal maailmameistri turniiril Buenos Aires'es venelasele Aleksander Aljechin'ile. Oli üks kibedamaist võistlustest male ajaloos. Venelane võitis 6:3 vastu ja 25 viigi partiid. Aljechin aga oli peale selle pingutava turniiri nii väsinud, et ta mitu mängu järgi mööda kaotas ja veel peale selle mitte väga kuulsale chilelasele Aufruns'i poolt juba 28. käigu järele võidetud sai. Siis tabas teda närvide kokkuvareisimine. Et suurele vaimlisele pingutusele vastu töötada, ajab suurem osa malemeistreid kõiksuguseid spordialasid. Juba aastakümnete eest oli Pillsburi kehaharjutused ja pikemad jalutuskäigud oma maletreeningu kavasse votnud. Aastal 1933 suri Portsmouth'is bürgermeister, Sir Villiam Dupre, suur naljamees ja malearmastaja. Ta annetas kahele maleturniirile Brighton'is ja Portsmouth'is 10.000 naelsterlingit. 1928. aastal suri 40. aastaselt Richard Ket'i sharlachi. Seda mängijat võis kahtlemata lugeda paremaks maailmas. Tema võitis teiste seas Rubinsteini, Bogoljubovi, Tartakoveri, Tarraschi ja tolleagse maailmameistri Capabianca.

Aastal 1886 sai kahe sakslase, Steinitz'i ja Zukkertort'i vahel, kes parimatest maailmas, võistlus ärapeetud. Steinitz võitis ja nimetas ennast maailmameistriks. See tiitel sai temale pärast tunnustatud ja Steinitz'i võib seega esimeseks maailmameistriks lugeda, et küll ka enne teda paremad mängijad ennast nii nimetada võisid. Viini malemeister Hans Müller mängis 1933. aastal Viinis 100 vastasega korraga, kellele hulgas ka kolm naist oli. Simultaanmängija võitis võistluse suure ülekaaluga.

Vana on malemäng ja ka kuninglik. On võimata kõiki suursündmusi, kuulsaid mängijaid üleslugeda, kes selles toredas mängus eesotsas seisid. Suurtele praeguse aja sündmustele tulevad mitte vähema tähtsusega läinud aja mängud juure. Lõpmatud on teod ja käigud. Lugematud variatsioonid, individuaalsed mänguteod. Ka saavad tulevikus kuulsate mängijate juurde inimesed kerkima, kel malemängule andi on, kes võimsad on läbimõeldud kombinatsioonid ja võimalusi juba mitu käiku ette arvestama. Ja nende meistrite juurde ühtuvad tuhanded ja miljonid, kes mitte klassiliselt ei mängi, kes halvasti ja õiglaselt oma partii mängivad ja siiski võidu ja edasijõudmise üle suurt rõõmu tunnevad.

São Paulo „Deutsche Zeitung“ist
Hylo.

Kodumaa teated

Juuli lõpul külastas Eesti välisminister J. Seljamaa Moskvas Nõukogude välisministrit Litvinov'it, sõidusihiks oli Nõukogude Vene ja Eesti vaheliste suhete arutamine ja läbirääkimised omavahelise rahu kindlustamiseks. Viimasel ajal on märgata, et Eesti vahetõukogude Venega ikka sõbralikumaks muutub.

* * *

Augusti lõpul külastas Tallinna meie hõimurahva president Svinhufvud. Seekordne külaskäik ei kannud ametlikku iseloomu vaid oli puht eraviisiline.

* * *

Eesti ja Inglismaa vahel sõlmiti, lisaks endisele, uus täiendav kaubaleping mis annab soodustusi mõlematele riikidele.

* * *

Käesoleval lõikuseaastal oli põllumajanduslik seisukord Eestis harukordselt hea.

* * *

Viimasel ajal on Eestis suuri edusamme tehtud lennuasjanduse alal. Õhuühingute poolt Eestis ehitatud lennukid on kõigiti vastupidavaiks osutunud ja sääljures märksa odavamaks kui välismaalt toodud lennukid.

* * *

Pühapäeval 1. juulil peeti ära Võrus Võru — Valga — Petseri laulupäev.

Pühapäeval 17. juulil peeti ära Pärnus 2. meestelaulupäev.

Pühapäeval 12. augustil peeti Lihulas 2. laulupäev.

* * *

6. augustil suri prof. Mathias Johann Eisen 76. a. vanaduses. M. J. Eisen oli tüsedaim rahva ja teadusemees. Ka oli ta Tartu ja Helsingi ülikooli audoktor.

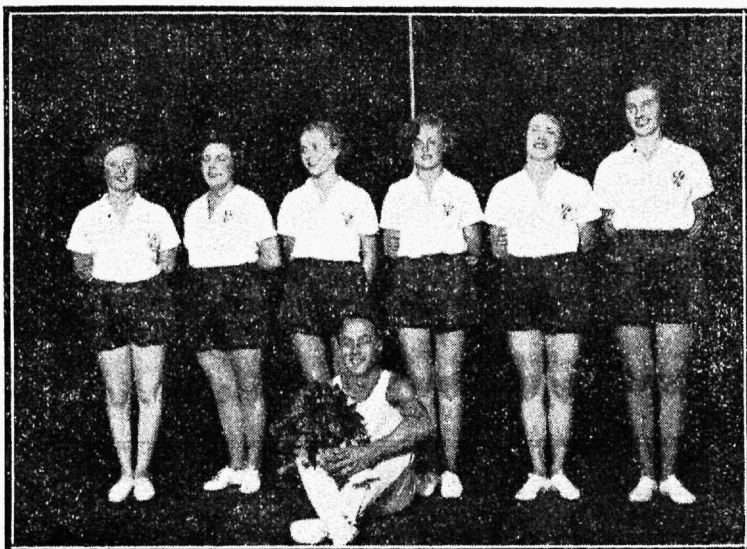
* * *

Eesti jalgpalli 25. a. juubeli puhul peeti Tallinnas 8 — 10. aug. Turaani jalgpalliturniiri. Turniiri võitis Soome, teiseks tuli Eesti kuna Ungari jäi kolmandaks.

* * *

Eestlane ins. Papello on leiutanud sihtimise aparaadi, millel on määratu tähtsus tulevikusõjas. Nimetatud aparaadiga võib lennukit tabada juba mõne lasuga, kuna varemalt selleks kulus mittusada lasku.

Buenos Airese Eesti Selts „Estonia” tegevusest

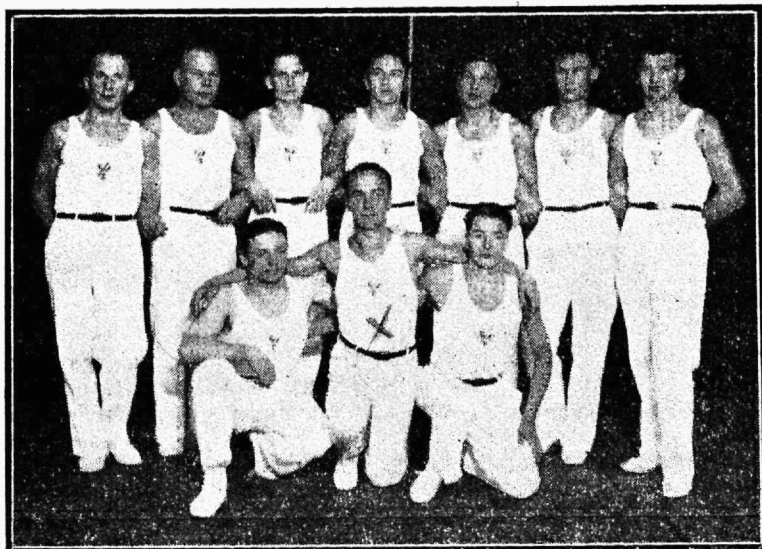
„Estonia” nais - sportlased

Käesoleva aasta jaanuarikuul rea aktiivsemate seltsitegelaste poolt, kutsuti ellu seltsi juurde spordiring.

Töötati välja juhtnõõrid millistel tugeneb ringi tegevus ning missuguse vahekorra omab ring seltsiga.

Esimesel peakoosolekul valiti spordiringi juhatusesse esimeheks hr. Otto Meikop, kirjatoimetajaks hr. Evald Ploompuu ja ametita juhatuse liikmeks hr. Eduard Hamburg. Viimane lahkus pea juhatuse koosseisust äärmiselt piiratud vaba aja tõttu.

Üldine sportlase tegevuse juhtimine jäi seega ülalmainitud kahe isiku hooleks, kellest eriliselt silma on paistnud oma agaruse, huvi ja innuga asja vastu, esimees hr. Otto Meikop. Tema on õieti see spordiringi süda olnud, kelle ümber keerles kogu senine sportiline tegevus seltsi platsil. Otse imeks peab panema selle mehe töötahet ning algatusvõimet. Ta on elavaks näiteks sellest, kuidas peab ja võib töötada ühiskonna huvides ja kasuks ning kuidas tuleb lükata kõrvale omad isiklikud huvid ja hüved.

„Estonia” mees - sportlased

Suvel korraldati seltsi platsil võrkpalli mängu igal püha- ja ka vabul äripäivil. Plat-sile muretseti rida spordiabinõusid. Korraldati isegi paar omavahelist võistlust võrkpallis. Praegu on ringil kaks võrkpalli meeskonda, kellede kapteniteks on hr. Raymond Pöder ja hr. Ev. Ploompuu.

Harjutused kestavad ka talvel edasi ning eeloleval hooajal on kavatsus võistelda mõne kohapealse seltsi meeskonnaga.

Sügishooaja harjutuste tulemusena korraldati 5. mail s.a. ringi võimlemisgruppide kaasabil, kes täitsid eeskava osa, esimene argentiina eestlaste spordipäev.

Tervitusi sportlastele ning külalistele ütles spordiringi juhatuse nimel hr. Ev. Ploompuu, kes andis lühikese ülevaate senisest tegevusest ning uutest kavatsustest.

Eeskava täitus üle lootuste. Harjutused, eriti piramiidid, sooritati puhtalt ning harju-

tuste üldjuhile hr. E. Kail'ile annetati palju punaseid roose.

See väiksekasvuline sakslane väärib suurema tänu tunnustamist. Olles võõra rahva liige on tema siiski, tänu hr. A. Luiga tutvusele, võtnud oma peale võimlemisgruppide juhtimise täiesti tasuta.

Selle lühikese ajajooksul oli tema teinud inimestest, kes varemalt vast üldiselt polnud võimlenud, hääd võimlejad, mis tuleb panna tema osavuse ning asjatundlikuse, kui ka huvi arvele mida ta tundis asja vastu. Ka majanduslikult õnnestus pidu, andes sissetulekut 170 Pesot. Puhas ülejääk kasutatakse spordiabinõude muretsemiseks.

Kui spordiring sarnase innu ja huviga edasi töötab, kui ta omab sarnased juhid nagu seni, siis saavutab ta tagajärgi, mis rahuldab kõiki.

Selleks õnne ja jõudu!

Buenos Aires.

Sportlane.

Kuidas ta oma naise ära kaotas

„Gert ae,” ütles Vasili ühel päeval oma naisele, „mis sa õige arvad kui meie ühe väikese väljasõidu teeksime mootorrattal Itaaliasse. Kuus pikka aastat pole meie kodust enam välja saanud. Sinu õde oleks küll nõnda hää, et meie majapidamise selleks ajaks oma peale võtaks.”

Vasili oli üks väikene talukohakene Innsbrucki lähedal Austrias. Vasilit ei huvitanud üksi tema majapidamine, vaid ka uuema aja teadus ja tehnika. Juba kauemat aega uuris ta raadioaparaadi kallal, mis tema meeli vangistas oma isevärki traatide ja plaatide kribukrabuga.

Kui ta nüüd oma Gert'iga rattal istus ja Boseni poole kihutas, unustas ta välisilma täiesti ja mõtles ainult oma raadioaparaadi peale.

„Mina arvan, et peaks ikka antenni välja panema, et igat jaama hästi kuulda saaks, ja” - - - prr, prr, prr — tegi mootorratas ja sõitis mullahunniku otsa. Niiõrd oli ta oma mõtetega ametis, et teed tähelegi ei pannud. Ta tänas oma kaitseingelt, et suurem õnnetus tulemata jäi.

„Mina tulen pealt maha, kui sa niimoodi edasi sõidad,” pahandas Gert.

Vasili ei pannud naise sõnu tähelegi sest ta mõtted viibisid just oma lehmade hulgas kodus; „peaks neil olema ikka hea, aga kui need kuramuse poisid hakkavad kividega loopima — —.” Ta oli lasknud linnas suure sildi maalida ja oma karjamaale üles pannud: „Sisseminek lubatud ainult loomadele.” Istus rattale ja kihutas edasi, kuna kodu jäi temast ikka kaugemale ja kaugemale.

„Vasili! Vasili!” hüüdis naine äraruttavale mehele järele, kes niiõrd mõtteis oli oma plaanidega, et meeldegi ei tulnud ka naist rattale võtta.

„Vasili... hüüdis veel kord naine, kuid asjata, sest juba kadus mees teekäänaku taha.

„Mis nüüd” mõtles naine, „raha mul ei ole ja koju tagasi minna — selleks on tee liiga pikk.” Siis võttis ta südame rindu ja hakkas pika sammudega mehele järele kõndima.

Vasili aga kihutas ikka edasi ilma tagasi vaatamata.

„Gerti!” hüüdis ta järsku. „Ei tea kas raadioaparaadil peale traatide ka torusid sees on?”

Vastus jäi tulemata. Siis vaatas ta tagasi ja jäi ehmatusest kangeks.

„Kuhu ta siis ometegi sai? Kas ta rattalt maha kukkus? Ehk sai ta südame rabanduse, või on ta kuskil maantee kraavis lõhkise peaga?”

Vasili pööras ümber ja hakkas tagasi sõitma, mõteldes, kuidas surnukeha koju tagasi viia. Tunniajalise sõidu järele sai ta naisega kokku, kes kahvatanult ja väsinult teel edasi liikus. Oh seda head meelt et naisukese tervena veel kätte sai. Siis pööras ta jällegi otsa ringi ja hoolega järele vaadates, et naine tõesti taga istub, jätkati ettevõtetud reisu.

Vasili on omas elus kaotanud mõndagi, naist aga kunagi.

Austria kirjanik G. Sander.

Väljasõit „Kaljuvalda”

22. juulil korraldas „Meie Kodu” toimetuse väljasõidu hr. Eduard Kalju tallu. Teatavasti on hr. Kalju üks neist vähestest eestlastest, kes suutnud omale sisse seada enam - vähem kindlama ja soodsama talukoha siin Brasiilias, mis asub S. Paulo osariigis, São Paulo linnast 49 klm. kaugusel Campo Limpo nimelise rautee jaama läheduses.

diku vahemaast oma peale. Vahepeal oli udu hõrenenud ja soojad päikesekiired hambalõgistamise juba lõpetada suutnud ning veoautost kõlas eesti laul igasugustes tuurides ja mollides...

Kui oldi „Kalju valla” piirkonda jõutud ja tervituseks samanimelist laulu alatud, ilmus teekäänaku tagant ka „valla” peremees ja tervitas külalisi ning siis algas ümbruse

Külalised Hr. Kalju elumaja ees. Keskel Hr. E. Kalju abikaasaga.

Küllasõidust võtsid osa „Meie Kodu” toimetuse liikmed ja nende tuttavad. Vara hommikul, peaaegu pimedas sõideti S. Paulo’st välja. Rongis juba võis märgata, et tuju kõigil hea. Toredad naljatilgad sadasivad nii ühe kui teise arvel. Enne Campo Limpo’sse jõudmist sõidutas rong nii mõnestki tähtsamast kohast mööda milliseid häämeelega oleks vaadeldud, kuid paks udu võttis sõitjailt selle naudingut. Sõideti mööda Brasiilia suurimast tsemendi vabrikust „Peru’st,” siis suurimast närvihaigete ravilast Juquery’st milliseid aga tagasisõidul siiski tulede säras nähti.

Sõit möödus kiirelt ja enne kui seda arvati, oldigi Campo Limpo’s. Kõik ilm oli täis paksu udu ja tahes või tahtmata lõgistas pisike seltskond külma pärast hambaid. Kiirelt asuti teele mis kaunis mägine ja paksu tolmuga ees seisis. Kuid lõbusas tujus näis see päris naljaasi olevat, pealegi võttis möödasõitev veoauto kolman-

vaatlemine, peremehe lahkkel seletusel. Teisel pool orgu paistis valge elumaja. Orus paistsid kolm tiiki ja hulk viljapuid, kuid raagus ja viljata sest selleks oli veel varajane aeg. Maja ees oli aga ülesse seatud terved read mesipuid, milliste hooldamise noorem perepoeg omale võtnud. Päriti ka koha suurusest, millele peremees vastas et seda kõige paremini siis teada saavat, kui seltskond ise ühe jalutuskäigu ümber piiri teeks. Kohe oldi nõus, kuid pereemand tegi hoopis teistsuguse ettepaneku, nimelt palus enne kohvile ja pereproua soovile leidus enamuses pooldajaid. Eine ajal aga peaaegu unustati „maamõõtmine”. Jutupoolist oli üpris palju. Käik ei jäänud siiski tegemata, saadi mõõta omal jalgel „Kalju valla” suurust. Mägedest üles ja alla, kord anereas pikas rohus, kord kõrges pilliroo võsas kuid pooleli jäi siiski. Pöörduti väsinult talu sihis tagasi, sest päike oli ihu peale suured hipipisarad toonud.

Tagasi jõudes, väsinult ja lõõtsutates, heideti murule puhkama. Juba tuli aga jällegi pereemand ja teatas, et olla aeg keha kinnitada. Lahkel pereemandal ei lastud kaua paluda. Jällegi maitsevalt valmistatud toitude hävitamisele.

Siis õhtueel tuli suurem töö — sportimine. „Meie Kodu” toimetus lõi palli nagu vähegi võis. Peatoimetaja lõi mättaid ja künkaid, korrektor kaitses väravat kui Brasilia lövi. Foto seadis aparati ja kassapidaja hüppas peadpidi tiigi põhja, et selviisil pead kainestada arvudele.

Taluperemes see oli ametis seletades ühte kui teist talupidamise üle. Perepoeg tõi välja mesinduse õperaamatu ja seletas selle põhjal mesilaste suurest tulust ja nende huvitavatest sortidest tõstes seal juures mitmetel majakestel katused pealt. Nähtigi päris huvitavaid mesilaste sorte. Mõned nii pisikesed kui sipelgad, igal sordil oma pesa ehitus viisid j.n.e.

Kalakasvatuse kohta seletas lähemalt vanaherra Kalju, kes loodab oma hoolele ja vaevarikale tööle vähemalt paari aasta pärast vastavat tasu. Kalakasvatus olla Brasiilias alles väheste isikute huviks ja sissetulekuks. Hr. Kalju omab parimaid kalasorte nimega Carpa. Praegu on neis tiikides umbkaudu

viistuhat kala, kuna aasta pärast seda arvu võib sajakordseks arvata, millas ka esimene saak turule läheb.

Kalad on julged, ja toidavad endid peaaesjalikult tiigipõhjas elutsevatest putukatest. Tiigid on käitsi kaevatud ja umbes pindalaga 1700 ruut meetri. Muuseum tahab hr. Kalju elavaid kalu turule saata, mille eest märksa suuremat hinda saab.

Ukski pidu ei kesta igavesti, ja seda märgatakse ikka siis, kui seda kõige vähem soovitakse. Olles veel korra keha kinnitanud, tuli asuda tagasi teekonnale. Et lahkumine kaunis järsku tuli ja ei saadud veel kõiki jutte lõpetada tuli lahke pererahvas veel poole teeni omi külalisi saatma. Ule jäänud pool teed käidi kaunis vaikselt, sest pimedas olivad kõik ametis tee jälgimisega, mis vägisi kaduda püüdis ja peale selle olivad kõik tublisti väsinud. Jaamas tuli kõvasti „harida” sest kõik olid tolmust päriselt halliks muutunud. Vagunis oli vaikne. Mitmed olivad möödunud päevasündmusi veel kord läbi elades, magama ununud. Värske maaõhk oli siiski rammestavalt mõjuvad linnalaste organismile, sest see on midagi muud kui autode suits. Lahke pererahvas kui ka väljasõit ei unune niipea.

S. P. E. Selts „Uus Kodu” 6. aastapäeva pühitsemine

23. augustil pühitses S.P.E.A. ja H. selts „Uus Kodu” oma 6. aastapäeva, missugune suurepärasemaks kujunes, kui seda arvata võis. Rahvast oli tulvil saalis ja korrapäraselt välitud eeskava rähuldad pidulisi, tõstes meeleolu märksa kõrgele.

Avakõnega esines Seltsi esimees hra. Paul Veltson. Pikema ülevaate Seltsi senisest tegevusest tõi ette hr. A. Aur.

Tähtsama külalisena viibis pidul E. Vabariigi aukonsul S. Paulos hr. Finn B. Arnesen ühes abikaasaga, kes esines tervituskõnega, mille siin lühidalt ära toome:

Toimetus.

„Parima tahtmise ja häämeelega tulim vastu „Uus Kodu” juhatuse kutsele, et ütelda mõni sõna meie tänase sünnilapsele.

On viisiks, põhja-euroopa riikides, pühitseda sünnipäeva perekondades - komme mis juba aasta-sajandeid vana. Olen kindel, et see ka Eestis nii on ja paljudki teist veel mäletavad oma lapsepõlve, kus vanemad teie sünnipäeva pidulikult pühitsesid.

Oleme meie need põhja-euroopa rahvad, kes töid siia brasiiliasse, maale, kus meie praegu elame ja kus meid hästi on vastu

võetud, need Eesti ja Skandinaavia (rahva-viisid) kombed. Pean tunnustama, et mul on häid mälestusi paljudest sugulaste ja sõprade sünnipäeva pidudest.

Oleme kõik täna selleks siia kokku tulnud, et pühitseda selle sünnipäeva, kes on veel noor ja nõuab meilt palju hoolt ja muret. „Tema” on juba väljas esimestest raskustest, kuid et veel palju teisi ees on, siis on meie kohus aidata ja temale abiks olla.

Pean jälle tunnustama ja seda suure häämeelega, mis olen märganud selle lühikese aja jooksul, mil mul on olnud au olla Eesti Konsul, et teie hulgas, kes olete kogunud „Uus Kodu” ümber, ei puudu isikuid, kes töötavad energiliselt meie sünnilapse hääks käekäiguks ja sellepärast, meie kõik, peame selleks kaasa töötama, et meie sünnilaps oleks järjest tervem ja tugevam.

Oleme täna koos, et pühitseda meie armsaks ja kalliks saanud „Uus Kodu” 6. sünnipäeva. Kuid, pidage mees, et mitte ainult neil päevil ei pea meie siia kokku tulema. Peame meelespidama, et meil kõigil on omad kohustused seltsi vastu. Kas ei ole perekonnas isa ja ema, kes hoolitsevad oma laste eest, et naad saaks koolitatud ja nende tulevik oleks kindlustatud, ja teie Saõ Pau-

lo eestlased, olete ka kui suur perekond ja niisamuti teie ei tohi kunagi unustada oma kohustusi.

Ei või meie loota, et seltsi juhatus teeks kõik töö. Igaüks peab siin kaasa aitama, ja olen kindel selles, et kui kõik ühemeelisel töötame, olgugi et meie kolonii on väikene, jõuame kord kindlasti sihile, millest oleneb meie „Uus Kodu” hää tulevik.

Sellepärast, pööran teie poole palvega, kõik kes teie täna siin koos olete, vanad kui noored, koonduge seltsi ümber ja olge abiks seltsi juhatusel, ja mul ei ole vähemtki kahtlust selles, meie töö saab vilja kandma ja

et meie sünnipäevalaps, „Uus Kodu” tulevik on sarnane nagu see meie soov.

Peame siinjuures ka meelde tulema „Uus Kodu” asutajaid, kellele palju rohkem tänuvõlgu oleme, kui seda siin lihtsais sõnades väljendada oskan. Nad nägid ette meie seltsi tulevikku, kus teie eestlased võiksite kokku tulla ja lõbusas tujus aega mööda saata, vesteldes, mäletada oma kallist kodumaad, kes meist kaugel eemal ja kus omaksed jälgivad teie võitlust olemasolu eest siin võõrsil.

Lõpuks tahan ütelda palju tänu Seltsi juhatusel ja kõigile neile, kes tänase õhtu hääks kordaminekuks kaasa aitasid ja kolm korda üheskoos: Elagu „Uus Kodu”!

S. P. Eestl. A. ja H. S. „UUS KODU” poolaasta peakoosolek

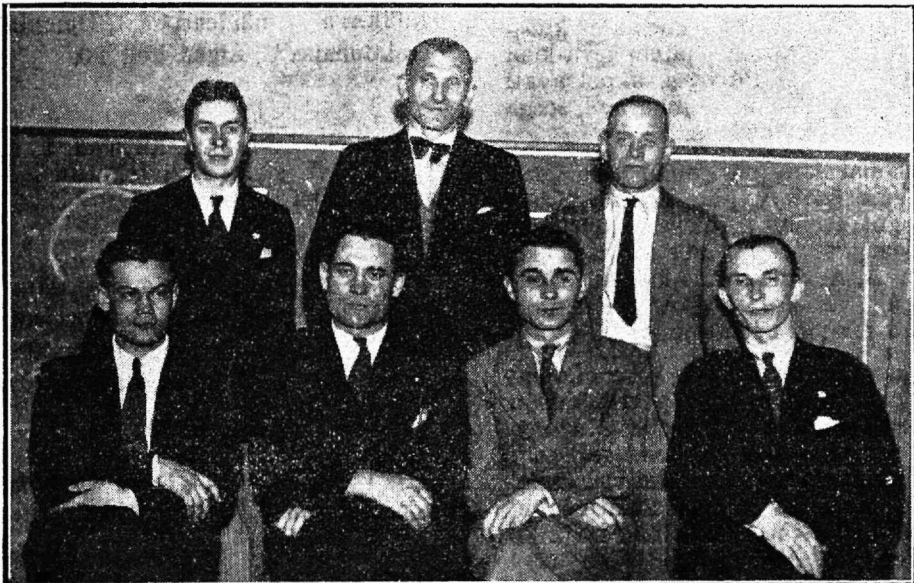
São Paulo Eesti Abiandmise ja Hariduse Selts „Uus Kodu” pidas pühapäeval 16. septembril 1934. a. oma korralist poolaasta peakoosolekut.

Et väljakuulutatud ajaks kella pool 20. tarviline arv liikmeid koosolekuks kokku ei tulnud, peeti teiskordne koosolek pool tundi hiljem, mis põhikirja järele otsuse võimeline.

Teiskordsele koosolekule kogunes seltsi 109. liikmest 31 liiget.

Koosoleku avas seltsi esimees hra, Paul Veltson järgmise päevakorraga:

1. Koosoleku juhataja ja protokolleeria valimine.
2. Kassa aruanne.
3. Möödunud poolaasta tegevuse aruanne.
4. Eeloleva poolaasta tegevuse eelarve.
5. Täiendavad juhatuse kandidaatide valimised.
6. Läbirääkimised.

São Paulo E. A. ja H. S. „Uus Kodu” juhatus.

Istuvad, vasakult paremale: Joh, Toom, varahoidja; Paul Veltson, esimees; Aug. Lepikson, abiesimees; Jaan Fauer, peasekretär; seisavad, vasakult paremale: Arthur Lelov, laekuri abi; Hans Fauer, sekretäri abi ja Aug. Teller, laekur.

1. Koosoleku juhatajaks valiti hr. A. Aur, protokolleerijaks hr. E. Anderson ja abiks hr. J. Bauer.

2. Seltsi möödunud poolaasta kassaaruande kandis ette A. Aur. kes selleks volitatud seltsi kassapidaja A. Teller'i poolt.

Aruandest selgus, et seltsil on mitmesuguseid sissetulekuid olnud möödunud poolaasta jooksul Rs. 8:377\$700 ja väljaminekuid Rs. 8:232\$500. Kassas ülejääki 1. septembril 1934. a. Rs. 145\$200.

Revisjoni komisjoni aruande kannab ette hr. A. Aur, mille järele käesoleval kuupäeval on raha kassas Rs. 90\$000, sellest pangas Rs. 48\$400 ja ülejäänud osa kassapidaja käes. Muuseas on seltsil võlga maksta hr. P. Veltsonile Rs. 300\$000, ajakirja „Meie Tee'le” Rs. 12\$500, raamatute kautsjoni Rs. 11\$000. ja V. E. Uingu Almanakkide eest Rs. 12\$5000, kokku seega seltsil võlga maksta Rs. 336\$000. Seltsil võlga saada A. Rotmeister'ilt Rs. 80\$000, elektri kautsjon Rs. 112\$000 ja seltsi einelauapidajalt üüri Rs. 125\$000, kokku Rs. 317\$000. Seega puhas ülejääk Rs. 71\$000.

Kassa aruanne võeti vastu, poolt 10 häält ja 2 häält vastu.

3. Seltsi möödunud poolaasta tegevuse aruande kandis ette seltsi peasekretär hr. Jaan Bauer, millest selgus, et seltsi juhatus on pidanud korralisi koosolekuid 25, erakorralisi juhatus ega peakoosolekuid peetud ei ole.

15. juulil peeti ära lastevanemate koosolek, kus otsustati avada pühapäeva-kool lastele, kella 11 — 14. Pühapäevakool avati 22. juulil hr. Jaak Rebane'se juhatusel, seega tegutsenud juba 8 pühapäeva.

Hariduse alal on möödunud poolaasta jooksul loenguid peetud vähe. Hr. E. Kalju pidas 2 loengut teemil „Abielu”, lõpetades seega oma loengute seeria, mis koosnes 11. loengust. Hr. A. Aur pidas ühe loengu „Eesti rahva ajalugu”, viimase loengute seeria pole veel lõppenud mis on arvult juba 10.

Eeskavaga pidusid on selts korraldanud 8, ühe neist avaliku peo, vaba piletimüügiga ja teise spordipeo poksivõistlustega. Kontserte peetud üks — laulja hr. Jaan Mölder'i poolt, mille puhas sissetulek läks viimasele. Tantsuõhtuid peeti 2 ja tants-matinée'sid 20. Teeõhtuid peeti 2. Sissetulnud kirju 36 ja välja läinud 23. Abi antud laenu näol Rs. 80\$000.

Aruanne võeti koosoleku poolt vastu ühel hääl.

Seltsi tegevuse eelarve eeloleva poolaasta kohta kannab ette hr. A. Aur, kus tuludena on ettenähtud Rs. 7:035\$000 ja

kuludena Rs. 6:735\$000, seega puhast ülejääki ettenähes Rs. 300\$000.

Eelarve võeti vastu ühel hääl.

5. Juhatus e kandidaatideks valitakse lahtisel hääletusel: V. Saaber, A. Veiderpass A. Kulpas, Pr. A. Linnart ja H. Larm.

6. Läbirääkimiste all valitakse seltsi au liikmeks Eesti Vabariigi aukonsul São Paulos hr. Finn B. Arnesen.

Seltsi esimehe, hr. Paul Veltsoni poolt tehtakse koosolekule ettepanek tunnistada praegust São Paulos ilmuvat eesti ajakirja „Meie Kodu” Seltsi häälekandjaks, ettepanek võetakse koosoleku poolt ühel hääl vastu.

Otsustati valida abiandmise komisjoni kelle hoole jääks abiandmise korraldus. Komisjoni valitakse: Proud N. Schults, A. Linnart, K. Kulpas, S. Veiderpass ja H. M. Bauer.

Koosolek lõppes kell 23,15.

Seltsi teated

Laupäeval 27. okt. kell 8 õhtul hr. Joh. Kartau loeng teemil: „Meie koht võoraste rahvaste keskel”.

* * *

27. oktoobril tuleb ettekandele Milli-Mallikas'e näidend „Demobiliseeritud perekonnaisa”. Algus kell 20.

* * *

Ingliskeele tunnid algavad 1. novembril k. a. hr. A. Krikberg'i juhatusel. Lähemaid teateid seltsi juhatuselt.

* * *

10. Novembril algupärane „Mardi õhtu”, päevakohase eeskavaga. Osavõtt võimaldatud ainult eestlastele ja nende tuttavatele. Soovitatav ilmuda mardiriietes, ilma näokatteta.

* * *

Igal pühapäeval, kella pool 4-ast kuni pool 7-ni õhtul, tants matinee, orkestri saate

* * *

Möödunud kuul algas tegevust laste pühapäevakool. Lastevanemaid, kes soovivad omi lapsi kooli saata, palume ülesanda seltsi juhatusse igal kesknädalal, kell 8 õhtul.

Juhatus.

Kolonii teated

Laupäeval, 8. septembril s. a. abiellusid S. P. E. A. H. Seltsi „Uus Kodu” liige ja tegelane, hra Karl Leopold Kvarnström ja neiu Asta Elblaus.

Peale abielu registreerimist toimus kiriklik laulatus kohalikus saksa kirikus, kust pulmarong siirdus otsekohe S. P. E. A. ja H. Seltsi „Uus Kodu” ruumidesse. Einele järgnes „ball” jaz-orkestri saatel, mis kestis järgmise hommikuni.

Ülaltoodud pilt kujutab pulmaalis! seltsi saalis Ovaalis noorpaar.

Santosest

Santose linnas elab ümmarguselt 25 eestlast, suuremalt jaolt vallalised isikud. Käsitöolistel Santoses suuremat tööpõldu ei leidu, sest tööstusettevõtteid on väga vähe, kuna harilik elu kaubanduse ümber keerleb. Siiski on mitmed neist endale kohad leidnud ja elujärje enam vähem korrapäraseks teinud

Eestlaste kooskäämise kohaks on üldiselt tuntud terves Santoses Bar „Volga” Praça da Republica nr. 87, mille omanik eestlane. Mugavalt sisse sääatud ruumid kutsuvad säälseid kui ka Santost külastavaid eestlasi ennast vaatama.

Kliima poolest on Santos elamiseks soodsam, kui São Paulo, ehk küll palavam ja niiskem, kuid ilma suurema temperatuuri

muutuseta, mis São Paulos igapäevane nähtus. Talve kuudel (juuni, juuli, august) on Santoses kliima elamiseks paras, kuna suve kuudel (detsember, jaanuar, veebruar) vahest kuumus ületab Rio de Janeiro oma.

Konsulaar teated

S. Paulo E. V. Konsulaat palub teateid järgmiste isikute kohta:

WILLIAM KRISTALL.

ALEKSANDER HÜTS, viimane elukoht rua Martinho Prado nr. 59. S. Paulo. Teatada E. V. Konsulaati Av. São João nr. 108, 2. kord, saal 27. kella 4. kuni kella 5.

* * *

Kes teab JAAN ÖUN'A elukohta, teda otsib Belgias elutsev vend.

OSKAR TAUBOLT'I otsib isa Eestis.

Teatada palume kas suusõnaliselt S. P. E. A. ja Haridus Selts „Uus Kodu” juhatajale Rua Conde de Sarzedas, nr. 170. ehk kirjateel „Meie Kodu” toimetusele Caixa Postal 1028 S. Paulo.

SEISMA JÄÄNUD KIRJAD

E. Saalfelt — 3 kirja. Alexander Villik — 1 kiri. Georg Oad — 1 kiri. Alice Vald-vogel — 1 kiri. Viimane on adresseeritud „Meie Kodu” postkasti, nr. 1028. Kätte võib saada S. P. E. A. H. S. „Uus Kodu” ruumest Rua Conde de Sarzedas, 170 S. Paulos.

“Meie Kodu”

LÕUNA — AMEERIKA EESTLASTE AJAKIRI

“MEIE KODU”

ON VABAMEELNE JA POLIITILISELT TÄIESTI ERAPOOLETU

“MEIE KODU”

SISUKS ON HUUVITAVAD KIRJELDUSED VÄLIS-EESTLASTE ELUST, TEATED KODUMAALT, HULGA HUUVITAVAD JUTUKESI JA PILTE.

TELLIMISHIND

AASTAS RS. 8\$000 ; POOLAASTAS RS. 4\$500. EESTIS 2 KROONI AASTAS.

“MEIE KODU”

TELLIMISI VÕETAKSE VASTU JA MÜÜDAKSE ÜKSIKUID NUMBREID :

SÃO PAULO :

S. P. E. A. H. Setts, “Uus Kodu”
Rua Conde de Sarzedas, 170

ARGENTIINAS :

Hr. Raymond Pöder
Calle Reconquista 379
Buenos Ayres

SANTOSES :

Bar “VOLGA” omanik
Praça da Republica, 87

EESTIS :

G. Paju ajakirjanduse kontor
Harju 43. Tallinn.

RIO DE JANEIROS :

Hr. E. Reigas
Rua da Cunha, 64

VÄLIS — EESTI ÜHING

V. Posti 8 Tallinn.

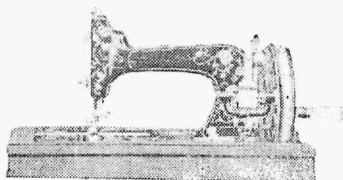
PÕHJA AMEERIKAS :

“Meie Tee”
310 Lenox Ave, n.º 7

Hr. E. Sestverk

Lembitu 8 – 19.^a Tallinn.

Kes tahab osta

häd ja
odavat,
peaegu
uut,
pruugitud

õmblusmasinat,

külastagu pealadu

Rua Conselheiro Ramalho, 274

Telefon 7-6191, Aveniida Briga-
deiro Luis Antonio nurgal.

Trammid: nr. 3, 5, 40, 47

Paraiso, Aveniida ja Villa Cle-
mentino. Käsimasinad alates Rs.
50\$000, jalaga — alates Rs. 125\$000
ja kallimad.

**Pakkimiskulud sisemaale
saatmiseks kannab äri.**

Külastage „UUS KODU”

EINELAUDA

MAITSEVAD LÖUNA- JA

ÕHTUSÕÖGID

Austusega:

EVALD KVARNSTRÖM

“**MEIE TEE**”

On ainuke Põhja-Ameerika
eestlaste kuukiri. Huvitavad
kirjeldused eestlaste elust
Ameerika linnades ja sisemaal

TOIMETUS JA TALITUS:

310 Lenox Ave, NEW YORK, N. Y.

Tellimiste vastuvõtmine São Paulos:

J. SESTVERK

RUA AUGUSTA, 24 ja

“**MEIE KODU**”

TOIMETUSES

Rua Espirita, 41-a - Casa I

Saksa päevapildi tööstus

Asutatud 1890 a.

“**BERNARDO**”

ARTHUR SCHMIDT

Kõige parem ja peenem
töö päevapildistuse alal

Suurendus heledas või
t u m e d a s toonis, õli-ja
pastellvärves

Valmistakse tellija soovil
koduseid pildistusi

REPRODUCEERIMINE

Rua São Caetano, 111 (ant. 103)

SÃO PAULO

THEODOR G. DÓ

Juriidiline ja kaubandusline kontor. Igasugused sissenõudmised kokkuleppel ehk kohtu teel.

Ostab ja müüb majasid, ehituskrunte, talukohte j. n. e.

Tõlked kõigis keeltes - kutsepiletid - töö- ja isikutunnistused, load autojuhtidele ja arsti tunnistused.

Töötab koos riigi ja omavalitsuse asutustega.

Kontor:

Rua Direita n. 6
3. dal Korral. Saal 12

Kõnetunnid:

10. - 12ⁿⁱ ja 13. - 18ⁿⁱ

Kui soovite, et Teie tervis ei rauegaks, siis tulge

VIHTLEMISE SAUNA

mis on avatud igal neljap, reedel, laup. ja pühapäeval Kella 10-est — 22-ni, hind 2\$500.

Sealsamas vannid, avatud igapäev Kella 10-est. —22-ni, hind 2\$500. (üks tund).

Kui soovite vabaneda üleliigsest rasvast, valudest kehas, siis laske masseerida saunas. Sellel alal töötab *spetsialist* — odava hinna eest.

Rua Tenente Penna, 29

BOM RETIRO

VIOLETA RUPSKY.

Bonde, 55. — Casa Verde.

Vanemat naisterahvast

koduse tatituse peale vajatakse

Rua São Felipe, 57-e

Bonde Penha. V. Lustus.

MEIE KODU

üksikute numbrita müük ja tellimiste vastuvõtmine São Paulos —
Rua Conde de Sarzedas, 170

*Eesti Selts "Uus Kodu"
einelaupidaja.*